

SVENSKA NARKOTIKA POLISFÖRENINGENS TIDSKRIFT

www.snpf.org

nummer 3 - 2026

Ur innehållet:

Tema: Drogtester

Misstag med container gav rekordbeslag

Jakten börjar på gatan

Bytt e-postadress?

Du vet väl om att du själv kan ändra din e-postadress, så du inte missar något nyhetsbrev eller annan viktig information?

Logga in på **www.snpf.org**.

Koll på läget?

Det finns ett ord som på senare tid tycks ha fått ett närmast magiskt skimmer inom polisen: *Lägesbild*. Som om själva uttalandet av ordet i sig skapar kontroll, överblick och handlingskraft. Som om verkligheten blir mer hanterbar bara vi beskriver den tillräckligt många gånger. Personligen känner jag mig ganska trött på lägesbilder nu.

Missförstå mig rätt. Det är klart att vi behöver förstå vad som händer. Vi behöver en gemensam bild av läget, av risker och prioriteringar. Problemet är bara att detta verktyg, och administrationen kring det, har svällt, brett ut sig och till slut tagit över på ett sätt som känns kontraproduktivt. För varje ny händelse, varje ny insats, varje ny avvikelse ska det produceras en lägesbild. Helst i flera led. Gärna bedömd, uppdaterad och förankrad. Sedan ska den distribueras, hanteras och bedömas. Igen och igen. Och medan vi gör det, medan vi formulerar, sammanställer och skickar vidare så händer verkligheten.

Det som en gång var tänkt som ett stöd för operativt arbete har i vissa fall blivit ett självändamål. Det har blivit lika viktigt att dokumentera som att agera. Ibland får jag känslan att vi beskriver i stället för att ingripa. Att vi lägger mer tid på att säkerställa att alla vet vad som pågår, i stället för att faktiskt påverka det som pågår. Det är som om bilden av verkligheten har blivit viktigare än verkligheten själv.

Jag har själv suttit i möten där fokus legat mer på hur lägesbilden ska formuleras än på vad vi konkret ska göra åt situationen. Möten där formuleringar slipas, där ord vägs, där någon undrar om vi verkligen kan skriva "allvarligt läge" eller om det är bättre med "förhöjd hotbild". Samtidigt står patruller ute i verkligheten och ska hantera just det där "förhöjda läget" utan att nödvändigtvis få mer stöd för det.

Ibland känns det som att vi har skapat en organisation som är väldigt bra på att beskriva problem, men mindre bra på att lösa dem.

Det finns också något tryggt i lägesbilden. Den ger en känsla av kontroll. Den går att visa upp, att hänvisa till. Den går att arkivera. Den blir ett kvitto på att vi "har koll". Men kontrollen är ibland mer sken än verklighet. För hur mycket hjälper en perfekt formulerad lägesbild om den inte leder till handling? I värsta fall blir lägesbilden ett alibi. Något vi kan peka på i efterhand och säga: "Vi visste ju." Men att

veta räcker inte. Det är vad vi gör, med det vi vet, som spelar roll.

Jag efterlyser inte mindre förståelse. Jag efterlyser mer balans. Lägesbilden ska vara ett verktyg, inte en huvudsyssla. Den ska stötta arbetet, inte ersätta det. Den ska vara tillräcklig för att möjliggöra beslut, inte så omfattande att den fördröjer dem.

I vår iver att producera och sprida dessa lägesbilder finns också en annan, mer påtaglig risk som vi inte pratar om tillräckligt ofta. Känslig information får ibland en allt för bred spridning. Den hamnar i chattar, i veckobrev och olika forum. Plötsligt vet väldigt många väldigt mycket. Kanske mer än de faktiskt behöver veta för att kunna göra sitt jobb. Gränserna mellan "nice to know" och "need to know" suddas ut. Riskerna är uppenbara. När informationsflödena blir vidlyftiga ökar också sannolikheten att något hamnar i fel händer. Det räcker med ett misstag, en felaktig vidarebefordran, en otydlig gränsdragning. I en verksamhet där information i sig kan vara känslig, ibland direkt skyddsvärd, är det en risk vi inte har råd att ta lätt på. Alla behöver inte veta allt.

Det betyder inte att vi ska sluta dela information, men vi måste bli bättre på att dela rätt information, med rätt personer, i rätt tid. Annars riskerar lägesbilden inte bara att bli ett hinder för handling, utan också en säkerhetsrisk i sig. För någonstans måste vi våga lita på kärnan i polisyrket. Att vara där det händer, att agera, att göra skillnad i stunden. Inte bara beskriva den.

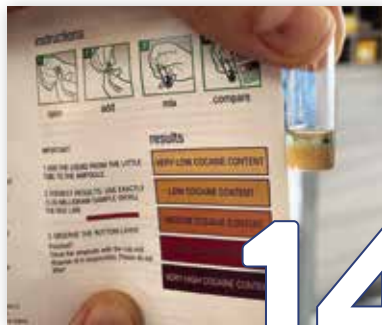
Så ja, ge mig en lägesbild. Men ge mig framför allt mandat, tid och fokus att göra något åt läget också.

Lennart Karlsson
Chefredaktör

4

14

20

T E M A

- 1 Redaktören har ordet: Koll på läget?
- 3 Preparat: Yaba – en potent drogmix
- 4 Hoppsan, jag hämtade ut fel container
- 8 Soliga dagar i Karlstad
– ett referat från medlemskonferensen
- 12 Från lokalt arbete till internationell samverkan
- 14 Drogtester – en grundläggande genomgång av dagens metoder
- 15 Poliser drogtestas i Storbritannien
– säkerhet och professionalism i fokus
- 16 När blir bruk ett problem?
- 18 RNS kräver slumpvisa drogtestar inom offentlig verksamhet
- 20 Jakten börjar på gatan
- 22 Provokativa åtgärder i lokalpolisområde Falun
- 23 Rättsrutan nr 20 – om provokativa åtgärder
- 24 Anonym, ansiktslös och avslöjad
- 27 Narkotiska läkemedel flödar och dödar
- 28 Tyskland – två år efter legaliseringen
- 30 Narkotika som göms i barns lek- och skolmiljö
– ett ökande problem?
- 32 Landet runt
- 34 Världen runt
- 36 Besök gärna DEA:s museum i Washington DC
– men se till att komma ihåg passet
- 38 Forskare avslöjar brister om harm reduction
för steroidmissbrukare
- 40 Tullverket – den lilla myndigheten med stor kostym
- 44 Referat från intressant föreläsning:
Ärende Snowman och ärende Irish
- 45 SNPF-nytt
- 46 Lästips: Bokrecensioner
- 47 Boktips: Böcker som kan beställas från SNPF:s hemsida
- 48 Utmärkelser, stipendier och bidrag: Stipendierutan

SVENSKA NARKOTIKA-
POLISFÖRENINGENS TIDSKRIFT

ANSVARIG UTGIVARE
Johan Ekström

CHEFREDAKTÖR
Lennart Karlsson (LK)

ADRESS
SNPF:s Tidskrift
Polisregion Väst, PO Storgöteborg
Spaningssektion 1, Box 429
401 26 Göteborg

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Emil Lundberg (EL)
Alexander Masson (AM)
Victoria Dunros (VD)
Jessica Thasi (JT)
Gunnar Hermansson (GH)

SVENSKA NARKOTIKA-
POLISFÖRENINGENS
ANNONSAVDELNING

c/o InformationsMedia i Göteborg AB
Marieholmsg. 10 C
415 02 Göteborg
Tel. 031-707 59 55
annonser@snpf.org

ADRESSÄNDRING
Via www.snpf.org

MEDLEMSKAP 250 KR PER ÅR

Ansökan om medlemskap inges till styrelsen
Svenska Narkotikapolisföreningen • Box 429, 401 26 Göteborg
Ansökan via: www.snpf.org • Postgiro SNPF: 56 50 25-4 • Swish: 123 609 96 26

MANUSSTOPP NÄSTA NUMMER

Manusstopp 7 augusti 2026.
Utgivning vecka 38. Skicka in bidrag
och bilder i god tid före manusstopp
till redaktion@snpf.org

LAYOUTARBETE

Annika Cederlund
annika@informationsmedia.se

OMSLAGSBILD

Foto: AI-genererade, ChatGPT.

TRYCK

Åkessons · Grafiska punkten
Emmaboda – Växjö
ISSN 1101-6817 (Print)
ISSN 2001-8118 (Online)

www.snpf.org

Yaba – en potent drogmix

Vad är Yaba?

Yaba är en potent centralstimulerande drogmix bestående av metamfetamin och koffein. Namnet påstås komma från thailändska med ungefärlig betydelse ”galen medicin”, vilket syftar på de starka psykologiska effekterna. Drogen är vanligast i Sydostasien, främst i Thailand, Myanmar och Bangladesh. Myanmar anses vara en av världens största producenter, där stora mängder smugglas över gränserna till grannländerna. Även om Yaba primärt används i nämnda länder så har den på senare tid dykt upp i Europa. Drogen är även populär bland turister som reser till Thailand för att experimentera med narkotika. En av anledningarna till dess popularitet är det låga priset på den lokala sydostasiatiska marknaden.

Hur fungerar Yaba?

Yaba påverkar hjärnan genom att kraftigt öka nivåerna av signalsubstanser, särskilt dopamin. Effekterna blir ökad energi och vakenhet, eufori (känsla av starkt välbehag), minskad aptit, ökat självförtroende och pratsamhet. Med andra ord ger Yaba samma effekter som klassiska centralstimulantia. Inblandningen av koffein innebär dock att många användare beskriver drogen som ”att man får en extra knuff” i jämförelse med andra centralstimulantia. Den snabba påverkan på hjärnan gör att beroende kan utvecklas snabbt vid upprepad användning.

I vilken form kommer Yaba?

Yaba säljs oftast i form av små, färgglada tabletter – vanligtvis röda, orange eller gröna. Tabletterna bär ofta symboler som ”R” eller ”WY”. Mera sällsynt kan Yaba förekomma även i pulverform. Tabletterna har ofta en bristfällig sammansättning varför de kan upplevas porösa och smuliga. Ibland, men mer sällsynt, kan Yaba komma som pulver i kapslar.

Dosering av Yaba

De flesta förstagångs användare brukar ta en halv till en hel tablett Yaba. Det finns oerhört stora variationer i styrka beroende på tillverkning. Analyser har dock visat att tabletterna brukar innehålla ungefär 10–30 mg metamfetamin och ungefär 60–90 mg koffein. Det betyder att koffein ofta är den större delen av tablettens, medan metamfetaminet står för den starkaste psykoaktiva effekten. Rapporter från Thailand visar att beroendeutvecklingen är relativt snabb och att användare ganska snabbt ökar dosering till att kunna omfatta flera tabletter per dygn. I Thailand uppskattar man att priset på en Yabatablett ligger mellan 10–20 baht (runt fem svenska kronor).

Effekter vid användning av Yaba

Användare beskriver eufori/starkt välbefinnande, en intensiv känsla av lycka eller ”rush”. Ökad energi och vakenhet gör att man känner sig pigg, alert och mindre trött. Förbättrad koncentration (tillfälligt) gör att vissa upplever att de kan fokusera bättre kortvarigt. Större självsäkerhet och socialitet. Man kan

även känna sig mer utåtriktad eller modig och få en förstärkt sinnesupplevelse. Ljud, synintryck och känslor kan upplevas starkare.

Tecken på påverkan

Yabaanvändare får stora pupiller (vidgade), ökad puls och högt blodtryck. Kraftiga svettningar, varm hud, tandgnissling eller spända käkar är andra kända effekter. Minskad aptit, vilket ofta leder till kraftig avmagring vid långvarigt användande, och skakningar eller ryckningar.

Risker vid användande och tecken på överdos

Yaba är starkt beroendeframkallande. Drogen har hög potential för att orsaka hjärtproblem, högt blodtryck och stroke. Betydande risk för psykiska problem som ångest, paranoia och hallucinationer. Ökad risk för överdos, särskilt eftersom styrkan varierar. Tecken på överdos, eller för hög dos, är kraftig hjärtklappning eller bröstsmärta. Svår oro, panik, aggressivitet eller paranoia är andre tecken. Hög kroppstemperatur, svettningar, kramper eller medvetslöshet.

Till fest och till vardags

Bland turister i Sydostasien används ofta Yaba i festsammanhang när de går på klubbar, fester och rave för att kunna dansa länge, känna eufori och vara sociala. Används ibland som billigare alternativ till andra klassiska partydroger. Bland lokalbefolkningen är dock användningen av Yaba mer ofta kopplad till ett slitsamt och stressfullt vardagsliv. Den används då primärt av personer som jobbar långa pass eller natt, till exempel inom transport, industri eller serviceyrken. Drogen används helt enkelt för att hålla sig vaken och orka arbeta längre.

Hoppsan, jag hämtade ut fel container

En företagare bosatt utanför Helsingborg fattade i oktober 2025 ett beslut som skulle få långtgående konsekvenser, inte bara för honom själv utan för hans dotter, hans vänner samt för myndigheter, företag och rätts-systemet.

En från början till synes vanlig upphämtning av bananer i Helsingborgs hamn utvecklades på ett dygn till ett av de största kokainbeslagen i regionen. Den manliga företagaren hämtade olovligen ut containern och en kedja av händelser blottade organiserad brottslighet, brister i logistikkedjan och avslutades med över ett halvt ton kokain i beslag.

Upphämtning och beslag

Mannen, Fredrik, använde den lastbil med släp som hans dotter kör i sitt arbete för ett åkeri i Helsingborg. Fredrik lyckades hämta ut containern från hamnen trots att den var avsedd för ett etablerat fruktimportföretag – som dessutom använder egna chaufförer. Redan där borde varningsklockor ringt. Fruktföretaget hade koll på exakt vilka transporter som skulle

ske och av vem. När containern plötsligt saknades i systemet, kontaktade de hamnen.

Det var klockan 13:39 den 7 oktober som hamnen fick besked om att något gått fel och att en container var på villovägar. Det dröjde ytterligare ett par timmar innan Tullverket kontaktades och fick information om det inträffade. Tullen startade då omgående en insats för att försöka hitta containern och eventuell narkotika.

Tidigt på morgonen efter, den 8 oktober klockan 06:55, dök Fredrik upp i hamnen på nytt och ville återlämna containern. Fredrik uppgav till personal i hamnen att han hämtat ut fel container av misstag. Hamnen har som policy att inte ta tillbaka containrar där plomberingen brutits, men där lasten inte lossats. Efter att hamnen varit i kontakt med Tullverket tog de trots allt emot containern och lämnade denna till Tullverket för kontroll.

Tulltjänstemän noterade vid kontrollen att plomberingen var borta, skyddsplasten kring öppningen var nedriven och flera av buntbanden som hållit samman bananlådorna hade flyttats. Dessutom noterades skoavtryck på några av lådorna. Containern skannades, men inga tydliga avvikelser kunde identifieras av bilderna.

Med den erfarenhet som finns, gällande smuggling i containrar från Sydamerika, gjorde tullpersonalen bedömningen att eventuell narkotika redan avlägsnats och beslut fattades om att låta containern gå vidare till sin rätta mottagare.

Historien tar en ny vändning

När fruktföretaget började lossa lasten i sina lokaler la personalen märke till saker som inte stämde. Det fanns bananer som var för mogna, gula bananer i stället för gröna, dessutom fanns det bananer av ett annat märke än den sort som skulle levererats. Det blandas aldrig olika banansorter i containrarna. Pallarna stod felplacerade och personalen på fruktföretaget valde att kontakta Tullverket på nytt. Tullverket skickade en kontrollgrupp och i 36 bananlådor hittades misstänkt narkotika. Efter analys stod det klart att det var kokain på en total vikt av 566,8 kilogram.

Utredningen

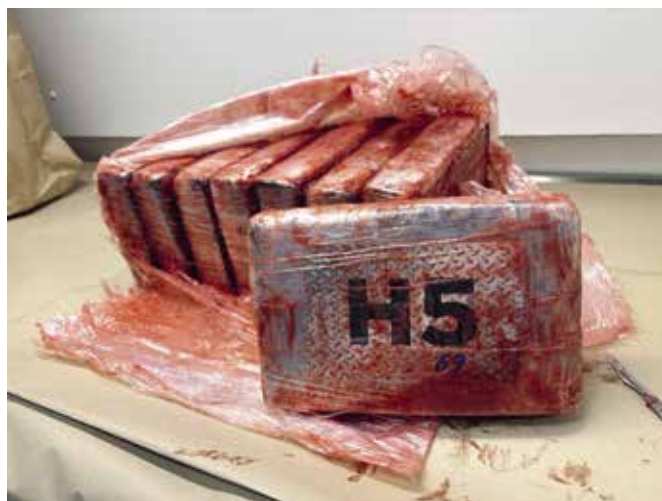
Efterföljande utredning blev omfattande. Genom lastbilens positioneringsdata tillsammans med Fredriks telefon och surfplatta kunde hans rörelser kartläggas i detalj. Genom material, som inkom via hemliga tvångsmedel, riktades misstankar även mot Fredriks dotter som frihetsberövades. När utredarna tittade i hennes telefon fann de saker som behövde redas ut. Hon hade, den dagen containern hämtades ut av hennes pappa, skickat meddelande som väckte frågor: "Det är lugnt, burken är inte öppnad." och "Fortfarande plombad?" Hon hade skickat meddelande till Fredrik under tiden han hade containern på trailern: "Hur går det?" och i anslutning till detta också sökt

Skyddsplasten kring öppningen var nedriven.

Kokainpaket packas ofta ihop i så kallade balar.

Märkning av kokainpaket kan berätta vem som är avsändare eller mottagare.

på internet: "Är min telefon avlyssnad?" Hennes svar i förhör föreföll avvikande och det visade sig att hon hade farit med osanning om vart containern befann sig när hennes arbetsgivare frågat henne den 7 oktober.

Trots detta ansågs inte bevisningen mot dottern tillräcklig och misstankarna mot henne lades ned. Även vänner till Fredrik misstänktes under utredningen. Vänner vars namn dykt upp i andra liknande utredningar tidigare. Två av vännerna hämtades in och förhöordes, men det väcktes inte åtal mot någon av dessa. Fokus under fortsatt förundersökning kom i stället att ligga helt på Fredrik.

Utredare och analytiker la mycket tid på att gå igenom inhämtat material tillsammans med telefoner, surfplattor och datorer som tagits i beslag och en välskrivna tidslinje över händelseförloppet upprättades. Fredrik valde under utredningen att inte svara eller svara flyktigt och avvikande på de frågor som utredarna ställde gällande containern.

Under utredningen visade det sig att aktuell container kontrollerats av tullen i Tyskland, det var tyska tullen som öppnat plasten. Vid kontakt med tullen i Tyskland visade det sig att de endast öppnat plasten och utfört en okulär kontroll. De hade endast kikat in och sedan släppt vidare containern.

Rättegång och dom

Under rättegången lämnade Fredrik och hans försvarare alternativa förklaringar. Fredrik hävdade då att tre män hotat honom vid hans bostad tidigt på morgonen den 7 oktober 2025. Fredrik uppgav till tingsrätten att de tre männen uppvisat bilder av hans barn och barnbarn samtidigt som de höll en pistol mot hans huvud och tvingat honom att hämta containern. När Fredrik, som enligt egen utsago agerat under tvång, hämtade containern och körde denna till avtalad plats, dök de tre männen upp på nytt. När männen upptäckte att plomberingen var bruten och plasten sönderriven beordrade de Fredrik att återlämna containern.

Vidare lyfte försvaret att det skulle kunna vara så att det inte funnits narkotika i containern under den tidsperiod som Fredrik hanterade den utan att narkotikan placerades i containern efter det att Fredrik återlämnat denna till hamnen.

Försvaret byggde alltså på två linjer: att Fredrik inte känt till att containern innehöll narkotika, och att han i vart fall agerat under en nödsituation. Samt att narkotikan skulle ha placerats i containern efter det att Fredrik återlämnade den till hamnen.

Kokainpaket omges av flera lager med förpackningsmaterial.

Tingsrätten avfärdade dessa resonemang. I domen går att läsa att det är allmänt känt att kokain smugglas i banancontainrar från Colombia och att Fredrik, som dessutom arbetat med att hämta containrar i hamnen, skulle vara ovetandes om detta smugglingsmodus ansågs uteslutet.

Det av försvaret påstådda scenariot om att det funnits utrymme – tid och möjlighet – för någon annan att placera narkotikan i containern, efter det att Fredrik återlämnat den i hamnen, bedöms inte heller detta som sannolikt. Att någon skulle ha ett intresse av en sådan brottsplan, som det sistnämnda scenariot ger uttryck för, framstår som helt osannolikt enligt Helsingborgs tingsrätt.

Med hänsyn till den stora mängden narkotika och det betydande ekonomiska värdet av denna är det, enligt tingsrätten, osannolikt att den kriminella organisationen skulle leja ut arbetet till någon som inte har kännedom om upplägget. Slutsatsen blev således: Fredrik hade medvetet deltagit i hanteringen av denna container som användes för narkotikasmuggling och dömdes till åtta års fängelse.

Helsingborgs tingsrätt resonerade också i domen över det faktum att Tullverket missat narkotikan och lämnat containern vidare till fruktforetaget med narkotikan kvar i lasten. I domen står följande angående detta:

Över ett halvt ton kokain togs i beslag.

”Det kan alltså konstateras att narkotika legat väl gömd i lasten och att det krävts relativt mycket arbete och hjälpmedel i form av handtruckar eller liknande för att komma åt den. Mot den bakgrunden framstår det inte som anmärkningsvärt att tysk tull, som undersökte containern den 1 oktober 2025 i Bremerhaven och därvid bröt containerns plombering och drog en plastförsegling delvis åt sidan, inte hittade någon avvikelse utan lät containern fortsätta sin resa

till Sverige. Detsamma gäller den svenska tullens undersökning av containern under förmiddagen den 8 oktober 2025, dvs. innan tullen gav klartecken åt Interbanan AB att hämta den.”

Jessica Thasi

Får du inte tidningen längre?

Du har kanske flyttat och glömt ändra din adress?

Logga in på www.snpf.org och uppdatera dina uppgifter
så du inte missar fler tidningar.

www.snpf.org

Soliga dagar

i Karlstad

– ett referat från medlemskonferensen

Det soliga vårvädret satte en passende inramning när Svenska Narkotikapolisföreningen samlades till utbildningskonferens och årsmöte på Karlstad Congress Culture Center. Karlstad levde verkligen upp till sitt smeknamn "Sola i Karlstad", och deltagarna möttes av både strålande solsken och givande kunskapsutbyten under dagarna vid Klarälvens strand.

"Håll gränsen"

SNPF:s nye ordförande Johan Ekström intog scenen med ett lugn och en självklarhet som imponerade på åhörarna. I sitt invigningstal visade han både trygghet och närvaro, och förmedlade sitt budskap med en tydlighet som vittnar om stor erfarenhet. Trots att det var hans första framträdande i rollen kändes det som om han aldrig hade gjort annat. Ett stabilt och övertygande inledningsanförande som satte tonen för resten av konferensen.

Därefter var det dags för Linda Larsson, kommunstyrelsens ordförande i Karlstad, som lyfte vikten av att satsa på barn och unga. Hon förmedlade flera viktiga punkter: narkotikabruket bland unga i Karlstad ligger lägre än riksgenomsnittet, nivåerna av narkotika i avloppsvattnet minskar och allt färre ungdomar i Karlstad uppger att de blir erbjudna att köpa narkotika.

Generaltulldirektör Johan Norrman inledde sitt anförande med Torbjörn Fälldins klassiska ord: "Håll gränsen". Citatet har sin bakgrund i ubåtskrisen 1981, när den sovjetiska ubåten U 137 gick på grund i Gåsefjärden utanför Karls-

Årets konferens anordnades i Karlstad Congress Culture Center.

Tullens generaldirektör Johan Norrman invigningsstade om vikten av att hålla gränsen.

krona. Under den spända situationen, när det fanns farhågor om att sovjetiska fartyg var på väg mot svenskt vatten, gav statsminister Fälldin det korta och tydliga beskedet till ÖB: "Håll gränsen." Orden har sedan dess blivit ett uttryck för beslutsamhet, integritet och viljan att stå fast när det verkligen gäller.

Generaltulldirektören förtydligade sedan att det naturligtvis inte handlar om några krigsliknelser utan snarare om att det gäller att stå fast för det extrema smugglingstryck som Sverige och Europa är utsatta för. Primärt när det gäller kokain från överproducerande länder i Sydamerika. Han konstaterade också att det numera är korrekt att prata om Sverige som transitland av narkotika, i vart fall när det gäller till övriga nordiska länder.

Inga konflikter i fängelser ska nå gatan eller tvärtom

Kriminalvårdens underrättelsechef Josef Skoglund berättade om myndighetens arbete med att förhindra att konflikter mellan kriminella grupperingar får fäste inne på anstalter eller sprids vidare ut i samhället. Hon beskrev hur kriminalvården aktivt arbetar för att bryta kopplingar mellan det som sker innanför murarna och det som händer på gatan. En central metod i detta arbete är att styra och begränsa kommunikationen, för att försvåra för nätverk att samordna sig och eskalera konflikter över olika miljöer.

Hon berättade också om de stora utmaningar som myndigheten står inför, inte minst till följd av lagändringar som innebär att yngre personer i större ut-

Josefin Skoglund, chef för kriminalvårdens underrättelsetjänst, invigningstalade.

sträckning kan dömas till fängelse. Hon lyfte hur detta ställer nya krav på kriminalvårdens verksamhet, både vad gäller säkerhet, anpassade insatser och förmågan att hantera en mer komplex klientgrupp. Samtidigt betonade hon vikten av att fortsätta arbetet med att förebygga konflikter och begränsa kriminella nätverks påverkan, både inom anstalterna och i samhället i stort.

Den sista talaren på invigningen var regionspolischef Patrik Ungsäter. Ungsäter är en mycket duktig talare och utmärker sig genom en självklar pondus som inte behöver förstärkas med stora gester eller höjd röst. När han talar infinder sig en naturlig tyngd i rummet genom hans närvaro. Budskapet i hans tal var att vi måste jobba i samverkan, med fokus på informationsdelning och problemet i centrum. Narkotikabekämpning är inte bara fokus på preparaten. Det är så mycket mer. Inte minst lyfte han betydelsen av att arbeta mot kriminell ekonomi.

Glada pristagare

Under konferensens invigning delades också ett antal stipendier ut. Årets iakttagelse, årets narkotikabekämpare i Tullverket och SNPF:s stipendium till Carl G Perssons minne. De sistnämnda två pri-

serna är den högsta prisutmärkelse man kan få inom tullverket respektive polisen för narkotikabekämpning.

Årets narkotikabekämpare från tullverket blev Mikael Lindgren. Ur motiveringen till priset:

”Mikael har under många år arbetet oförtrutet och med ett driv som få kan matcha för att skapa relationer som öppnar dörrar för Tullverket. Han har verkat för Tullverket i en mängd olika sammanhang – såväl på internationella konferenser som i mindre nyckelorganisationer med spetskompetens. Han utmärker sig med sin förmåga att på ett pedagogiskt sätt förklara vad samarbete i praktiken innebär och hur det är en nyckel till framgångsrik narkotikabekämpning.

Mikael har skapat högt förtroende och tillit för Tullverket inom näringslivet och har därmed möjliggjort oräkneliga beslag av narkotika och fått till stånd brottsförebyggande insatser som försvårar för den organiserade brottsligheten. Detta har varit aktuellt inte minst inom post- och kurirflödet där en mängd beslag som är att betrakta som grov narkotikasmuggling har gjorts. Utöver det som kan mätas i beslag så har Mikael bidragit till att sätta Tullverkets SMT-arbete på kartan. Ett aktivt SMT-arbete med högt förtroende

Regionspolischef Patrik Ungsäter är en skicklig talare.

Mikael Lindgren fick pris som årets narkotikabekämpare.

En rörd Hans Björner tar emot sitt pris.

Alla var nöjda med maten och fiket som serverades under konferensen.

är centralt för narkotikabekämpningen i Sverige och där har Mikael varit en nyckelspelare under 2025.”

Årets narkotikapolis

I det som tidigare hette Carnegieinstitutets Polisstipendium, men som numera heter SNPF:s stipendium till Carl G Perssons minne, prisades som vanligt en förtjänt polis som har satt avtryck på narkotikarbetet. Den här gången dock inte utan viss dramatik i kulisserna. I en bil från Sundsvall satt en inte ont anande pristagare i godan ro. Förare och medpassagerare var dock en aning stressade då oförutsedda hinder i trafiken skapade tvivel huruvida resesällskapet skulle hinna i tid till invigningen. Dessbättre förlöpte sista delen av resan utan hinder och alla var på plats.

En förvånad Hans Björner kunde helt planerligt kallas upp på scenen och mycket rörd ta emot det fina priset. Ur motivationen till priset:

”Björners narkotikabekämpande resa tog ordentligt avstamp då han i början av 00-talet var en av pionjärerna i Sundsvall att arbeta underrättelsebaserat mot gatulagningen. Som chef för narkotikaroteln och sedermera sektionschef på Aktionsgruppen i region Nord tvekade han aldrig själv att kliva ut i en spanbil för att göra skillnad. Till Björners stora förtjänster hör att han alltid, oavsett tjänst och storlek på resurs, sett vikten av att få fram nya generationer av narkotikapoliser. Björner vågar satsa på driftiga kollegor som har ett öra mot rälsen och en fallenhet för att arbeta offensivt mot narkotika. Att med små resurser göra stort avtryck genom att ta vara på varje individs kompetens och inre driv-

kraft är det som gör Hans Björner till en förebild och narkotikapolis i själ och hjärta.

En föreläsning för alla

Årets utbud av föreläsningar var, precis som tidigare, en bra mix av ärenden, juridik och best practice. Många deltagare känner en viss frustration av att tvingas välja bort föreläsningar som de gärna skulle ta del av detta då föreläsningarna går i parallella spår. Ett kvitto på att styrelsen har gjort ett bra jobb med att skapa ett starkt utbud. För andra året i rad skapar föreningen ett föreläsningsspår som också vänder sig till särskilt

Toastmaster vid banketten var som vanligt den stringente Kim Nilvall.

inbjudna funktioner i kommunen. Detta har fallit väl ut och bidrar konkret till att öka en viktig samverkan. I år deltog ett trettiotal åhörare från Karlstad kommun.

Magnifik mat och trevlig samvaro

Målet för utbildningskonferenserna är inte bara att förkovra sig. Precis som ordförande Johan Ekström påpekade i sitt invigningstal, så är nätverkande under avslappnade och informella former minst lika viktigt. En sak som alla tycktes vara rörande överens om är att maten på årets konferens anses ha varit bland den bästa någonsin. Här måste en stor eloge ges till köket på Karlstad CCC. Fredagen bjöd på trevlig mingelmat och lördagen på sedvanlig trerättersmeny. Däremellan en fin lunch och fika i pauserna. Kanske var det årets lägsta odds att kaffet som serverades kom från ett lilafärgat kaffebolag.

Nästa år blir det Göteborg

När konferensen i Karlstad summerades tycktes såväl deltagare som arrangörer vara mycket nöjda med arrangemanget. Som vanligt finns det alltid enskilda detaljer som kan slipas på. Men som helhet genomfördes konferensen helt i linje med planeringen. I myndigheternas vardag kan det ibland upplevas som att narkotikafrågan hamnar i skymundan. Men på Svenska Narkotikapolisföreningens utbildningskonferenser står den alltid i centrum, år efter år. Nästa år, 2027, återvänder konferensen till föreningens födelsestad Göteborg. Då är det dags att fira jubileum. Missa inte det.

Lennart Karlsson

Från lokalt arbete till internationell samverkan

Ett erfarenhetsutbyte som stärker operativ förmåga

Hur möter vi en brottslighet som rör sig obehindrat över gränser, rekryterar allt yngre och samtidigt utvecklar nya metoder? En del av svaret ligger i att dela erfarenheter. Torsdagen 16 april, innan SNPF-konferensen i Karlstad, tog LPO Örebro emot tre kollegor från Norge, Kristiansand, för ett riktat erfarenhetsutbyte.

Späckat Schema

Ambitionen var att ge våra norska kollegor en relevant och användbar bild av hur vi arbetar lokalt och regionalt mot violence as a service (VAAS) samtidigt som vi själva får ta del av deras perspektiv. Den typen av utbyte är inte bara värdefullt utan emellanåt nödvändig. I en verklighet där brottsligheten blir alltmer gränsöverskridande behöver även våra arbetssätt vara det.

Dagen präglades av ett späckat schema. Inledningsvis presenterade Per Wickberg arbetet kopplat till nationellt- och regionalt driftcenter. Fokus låg på metoden med olika tidsskalor, pågående, kommande och på sikt. Lägesbilden omfattade bland annat grovt våld med inslag av mord, utpressning och allmänfarlig ödeläggelse, där även involvering av minderåriga lyftes som ett växande problem. Även ordnings- och säkerhetsrelaterade frågor berördes, såsom sabotage och otillåten avbildning. Vidare redovisades aktuella fenomen kopplade till bedrägeri och penningtvätt samt internationella brottsaktörer med rörlighet över gränserna, exempelvis inom tillgreppsbrott och organiserade inbrottsnätverk.

Beskrivning av det breda samverkansuppdraget

Därefter beskrev ungdomssamordnare Elin Ekerheim Matsman sin roll och det breda samverkansuppdraget. Allt ifrån skolbesök och fältarbete till krissamtal och nära samarbete med socialtjänst, frivård och utredningsverksamhet. En central del var genomgången av hur rekrytering av unga till kriminalitet faktiskt går till. Från digitala plattformar och appar till konkreta uppdrag, ersättningsnivåer och varningssignaler. Erfarenhetsutbytet visade tydligt att Sverige och Norge i stora delar arbetar utifrån liknande strukturer, exempelvis inom SSPF (Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid) och SIG (Sociala insatsgrupper). Även arbetet inom operation Augere lyftes som ett exempel på aktuella riktade insatser.

Gruppvåldsintervention en integrerad del i det operativa arbetet

Arbetet med GVI (gruppvåldsintervention) presenterades därefter av Erwin Halilovic. Örebro lyftes som ett gott exempel där metoden implementerats framgångsrikt. De tre bärande delarna innebär tydlig kommunikation om att våldet måste upphöra. Erbjudande om stöd till den som vill lämna kriminalitet. Konsekventa och snabba sanktioner som genomsyrar arbetet. GVI används i Örebro som en integrerad del i det operativa arbetet mot grovt våld, där interventioner och så kallade call-ins utgör centrala verktyg. Metoden innebär inte enbart repressiva åtgärder utan också konkreta möjligheter till avhopp, stöd och prioriterade insatser. Även avhoppbarverksamheten redovisades, inklusive målgrupp, process och ansvarsfördelning mellan polis och kommun.

Balansen mellan proaktivt och händelsestyrt arbete

Från lokalpolisområdesperspektiv beskrev Jonas Lundh, biträdande LPO-chef, och Fredrik Carstinge, operativ koordinatör, det geografiska ansvaret och balansen mellan proaktivt och händelsestyrt arbete. Erfarenheterna från det intensiva året 2025 i Örebro lyftes särskilt, där vi för första gången såg en tydlig utveckling med mycket unga gärningspersoner involverade.

Från vänster: Anders Holt, stationschef, Fredrik Carstinge operativ koordinator, Leif Aasbø, vaktleder, Jonas Lundh tf. bitr. lokalpolisområdeschef, Erwin Halilovic, kommunpolis samt Elin Ekerheim Matsman, ungdomssamordnare.

rade i grova våldsbrott, inklusive användning av handgranater och skjutningar inom ramen för VAAS. Den stora behållningen för norrmännen från föreläsningen var tillsammansarbete och graden av hur vi delar information med varandra.

Norska kollegor föreläste om maritima underrättelseaktiviteter

Dagens föreläsningsserie avslutades med att de norska kollegorna själva höll en föreläsning. Fokus låg på maritimt för-täckt underrättelseaktivitet. När främmande makt använder

civila fartyg som plattform för underrättelseinhämtning och andra säkerhetshotande aktiviteter. Hotbilden kopplas i stor utsträckning till Ryssland, och metoderna omfattar allt från informationsinhämtning till sabotage, påverkan och infiltration. Föreläsningen gav också en inblick i det norska säkerhetsläget, bland annat kopplat till hamnar, undervattensmiljöer, drönare och den så kallade skuggflottan. Ett återkommande tema var användningen av proxyaktörer, där kriminella nätverk utnyttjas för statliga syften.

Uppskattad medåkning

Som avslutning på hela vistelsen genomfördes en "ride along" i utsatta och särskilt utsatta områden i Örebro. Där fick våra norska kollegor möjlighet att möta IGV-personal och ta del av konkreta händelser och erfarenheter från den senaste tidens grova brottslighet.

Sammanfattningsvis blev dagen ett tydligt kvitto på värdet av internationellt samarbete. Trots olika nationella kontexter är problembilderna i många delar gemensamma och lösningarna likaså. Att dela erfarenheter, metoder och framgångar stärker oss alla.

Vidare till Karlstad

De norska gästerna reste därefter vidare till Karlstad där de deltog i konferensen. I efterhand återkopplade de att dagarna där gav ytterligare värdefulla perspektiv och många nya kontakter. Samtidigt var de tydliga med att uppvärmningen i Örebro hade satt tonen och skapat en nyfikenhet som följde med genom hela konferensen. Besöket hos oss gav mersmak och bidrog till att fördjupa utbytet redan innan programmet i Karlstad tog vid. Utbytet resulterade också i en stående inbjudan för LPO Örebro till Norge för att ta del av deras arbete på plats. Ett naturligt nästa steg i ett fortsatt och fördjupat samarbete.

Från vänster: Leif Aasbø, vaktleder, Per Wickberg, RDC, Anders Holt, stationschef samt Alexander Masson, gruppchef utredning.

Alexander Masson
LPO Örebro

Drogtester

– en grundläggande genomgång av dagens metoder

Drogtestning har blivit ett centralt verktyg inom sjukvård, arbetsliv och rättsväsende. Metoderna utvecklas snabbt för att bli mer träffsäkra, snabbare och svårare att manipulera. Samtidigt breddas fältet från traditionella laboratorieanalyser till nya tekniker som bygger på fysiologiska signaler och möjligen även artificiell intelligens.

Vad är ett drogtest?

Ett drogtest innebär analys av biologiska prover, exempelvis urin, blod, saliv eller hår, för att upptäcka narkotika eller deras nedbrytningsprodukter i kroppen. Valet av metod avgör vilken typ av information man får: aktuell påverkan, nyligt bruk eller långvarig konsumtion.

Urinprov

Urinprov har hittills varit den mest etablerade testmetoden. Den är relativt billig, enkel att administrera och kan upptäcka droger flera dagar efter intag. Det gör den särskilt användbar i arbetslivet och inom beroendevård. Detektionstiden varierar beroende på substans, men ligger ofta mellan ett par dagar upp till en vecka. Metoden är känslig eftersom metaboliter utsöndras i hög koncentration i urinen. En nackdel är att urinprov i viss mån kan manipuleras, även om moderna kontroller försöker motverka detta.

Blodprov

Blodprov används främst när man vill fastställa aktuell drogpåverkan, till exempel vid misstanke om rattfylleri. Metoden ger en mer exakt bild av koncentrationen av en substans i kroppen och kan kopplas till graden av påverkan. Samtidigt är detektionstiden kort, ofta bara ett till två dygn. Dessutom kräver provtagningen medicinsk personal, vilket gör metoden mindre flexibel i fält.

Salivtest – snabbt och praktiskt

Salivtest har blivit allt vanligare som

Blodprov används främst när man vill fastställa aktuell drogpåverkan, till exempel vid misstanke om rattfylleri.

snabbtest. De är enkla att använda och kan ge svar direkt på plats, vilket gör dem populära inom polisarbete och arbetsplatskontroller. Metoden speglar relativt nylig droganvändning, ofta inom 24–48 timmar. En fördel är att salivprov är svårare att manipulera än urinprov. Samtidigt kan tillförlitligheten vara något lägre för vissa substanser.

Håranalys – lång tidslinje

Håranalys används oftast för att kartlägga droganvändning över längre tid. Substanser lagras i hårstrån och kan spåras flera månader tillbaka. Metoden är särskilt användbar i rättsmedicinska utredningar eller vid uppföljning av långvarigt missbruk. Däremot ger den ingen information om aktuell påverkan vid provtillfället.

Snabbtester och screening

Snabbtester, ofta i form av teststickor, används för initial screening. De ger resultat inom minuter, men är mindre exakta än laboratorieanalyser. Positiva

resultat behöver därför ofta bekräftas i ett laboratorium. Falskt positiva svar kan förekomma, exempelvis på grund av vissa läkemedel. Därför ses snabbtester främst som ett första steg i testprocessen.

Pupillmätning – en ny väg framåt?

En växande forskningsinriktning handlar om att analysera pupillens storlek och reaktioner som indikator på drogpåverkan. Pupillen styrs av nervsystemet och påverkas av flera typer av narkotika, exempelvis opioider och centralstimulerande ämnen. Med hjälp av kamera- och sensortechnik kan förändringar i pupillens diameter, reaktionshastighet och ljuskänslighet registreras. Tekniken har fördelen att vara icke-invasiv och kan användas i realtid, exempelvis vid vägkontroller.

Utmaningen ligger i att pupillreaktioner också påverkas av andra faktorer, såsom ljusförhållanden, trötthet och medicinska tillstånd. Därför krävs avancerad analys för att särskilja drogpåverkan från andra orsaker.

Artificiell intelligens

– framtidens analysverktyg?

Artificiell intelligens kan komma att få en allt större roll inom drogtestning. Genom att analysera stora datamängder kan AI förbättra tolkningen av testresultat och minska risken för fel. AI kan exempelvis användas för att identifiera mönster i biologiska data, kombinera flera datakällor, som salivprov och pupillreaktioner och upptäcka nya syntetiska droger snabbare.

Inom pupillanalys kan AI tränas att känna igen subtila förändringar som är svåra att upptäcka för människor. På sikt kan detta möjliggöra snabba och automatiserade screeningmetoder utan behov av laboratorieanalys. Samtidigt väcker tekniken frågor om integritet, rättssäkerhet och hur algoritmer ska valideras i praktiken.

Lennart Karlsson

Poliser drogtestas i Storbritannien

– säkerhet och professionalism i fokus

D en brittiska regeringens riktlinjer *Testing police officers for substance misuse* beskriver hur poliser i England och Wales testas för droger och alkohol. Syftet är att säkerställa att poliser är drogfria, upprätthåller allmänhetens förtroende och kan utföra sitt arbete på ett säkert sätt. Säkerhet är en central aspekt, eftersom poliser ofta befinner sig i riskfyllda situationer och ansvarar för både allmänhetens och sina egna liv.

Syftet med drogtesterna

Riktlinjerna bygger på Police Regulations 2003 och fastställer hur drogtestar ska genomföras inom polisen. Huvudsyftet är att förebygga missbruk, identifiera droganvändning och skydda både allmänheten och poliserna själva.

Säkerhet och riskhantering är tydligt framhävda: en polis som är påverkad av droger eller alkohol kan fatta felaktiga beslut i kritiska situationer, vilket kan leda till olyckor eller allvarliga incidenter. Drogtestning är därför inte bara en fråga om disciplin, utan också om att säkerställa säkerheten för kollegor och civila.

Vilka droger som testas

Testningen omfattar flera kontrollerade substanser som kan påverka omdöme, reaktionsförmåga och säkerhet, bland annat:

- Amfetamin och ecstasy
- Cannabis
- Kokain
- Opiater, såsom heroin och morfin
- Bensodiazepiner

I vissa fall kan tester utvidgas till ytterligare substanser om det finns särskilda misstankar. Detta säkerställer att alla droger som kan äventyra polisens förmåga att utföra sitt arbete identifieras.

När kan poliser testas?

Drogtester kan genomföras vid flera tillfällen. Vid rekrytering, slumpmässiga kontroller, vid misstanke om droganvändning eller när poliser arbetar i särskilt riskfyllda positioner. Exempelvis i narkotikaoperationer, insatsstyrkor eller vid ingripanden där snabb reaktionsförmåga är avgörande.

Genom att testa poliser i dessa situationer säkerställs att de är fullt kapabla att hantera högriskuppdrag och att risken för olyckor eller felaktiga beslut minimeras. Slumpmässiga tester fungerar dessutom preventivt och signalerar tydligt att droganvändning inte tolereras.

Genomförande av tester

Tester ska normalt ske utan förvarning och enligt strikta rutiner för provtagning, hantering och analys. Prover tas i form

Snabbtester kan användas som screening, men positiva resultat måste alltid bekräftas i laboratorium.

av saliv, urin eller hår och analyseras av oberoende laboratorier för att garantera tillförlitlighet.

Snabbtester kan användas som screening, men positiva resultat måste alltid bekräftas i laboratorium. Kedjan av ansvar och säker hantering av prover är avgörande, både för testets trovärdighet och för att skydda poliser mot felaktiga anklagelser.

Hantering av positiva resultat

Om ett test visar positivt resultat tas ärendet vidare till polisens avdelning för professionella standarder. Detta kan leda till disciplinära åtgärder eller rättsliga åtgärder, beroende på ärendets art.

Att vägra ta ett test betraktas som lika allvarligt som ett positivt prov, eftersom det bryter mot polisens regler och kan äventyra säkerheten. Vid utvärdering av positiva tester görs medicinsk bedömning för att avgöra om läkemedel kan ha påverkat resultatet, vilket säkerställer rättssäkerhet samtidigt som säkerhetsriskerna prioriteras.

Stöd och rehabilitering

Dokumentet framhåller också vikten av stöd och rehabilitering. Poliser som självmant rapporterar missbruksproblem ska få hjälp via företagshälsovården och konfidentiella behandlingsprogram.

Detta säkerställer att poliser med problem får möjlighet att återgå till tjänst på ett säkert sätt, vilket både skyddar dem själva och upprätthåller säkerheten för kollegor och allmänheten. Preventiva och stödjande åtgärder är därför en central del av riktlinjerna.

Sammanfattning

Riktlinjerna för drogtestar av poliser i Storbritannien betonar både säkerhet och professionalism. Tester kan genomföras vid rekrytering, slumpmässigt eller vid misstanke, och omfattar både droger och alkohol. Säkerheten är central: poliser måste kunna fatta snabba och korrekta beslut i riskfyllda situationer. Samtidigt framhålls rättssäkerhet, stöd och rehabilitering, vilket gör drogtestar till ett verktyg både för kontroll och förebyggande av risker inom polisen.

Lennart Karlsson

När blir bruk ett problem?

Drogtestningens roll i tidig upptäckt och förebyggande insatser

Den offentliga diskussionen om narkotika kretsar ofta kring beroende, kriminalpolitik eller legalisering. Men den frågan är i grunden för snäv. För i verkligheten uppstår problemen ofta långt innan någon har fått en diagnos, långt innan omgivningen använder ord som missbruk och långt innan livet helt har rasat samman.

Drogtestning har en viktig roll

Ett narkotikabruk kan bli problematiskt långt tidigare än så. Det kan märkas i arbetsförmåga, omdöme, relationer, ork, initiativförmåga och ansvarstagande. Det kan handla om minskad närvaro i familjelivet, sämre prestation på arbetet, lägre stresstolerans, ett smalare socialt liv eller en gradvis förskjutning där bruket till slut får styra vardagen mer än individen själv. Det är just där, i det tidiga skedet, som samhällets förmåga att upptäcka och agera blir avgörande.

Här har drogtestning en viktig roll. Inte som ensam lösning, och inte som ett verktyg som står för sig självt, utan som en del av ett större förebyggande arbete där arbetsgivare, beroendevård, skola, socialtjänst, polis, tull, elevhälsa och föräldrar – alla har sina respektive uppdrag. För att samhället ska kunna agera i tid krävs inte bara vilja och ansvarstagande. Det krävs också tillförlitliga verktyg och underlag som speglar verkligheten som den faktiskt ser ut.

En drogmarknad i snabb förändring

Det är där modern drogtestning måste börja: i insikten om att dagens drogmarknad förändras snabbt och att testning och analys därför inte kan enbart bygga på gårdagens problembild. Om testning ska vara relevant kan den inte bara fokusera på traditionellt vanligt förekommande substanser. Den måste spegla den faktiska användningen i samhället här och nu.

” Ett modernt drogtest måste därför vara mer än en standardpanel. Det måste vara träffsäkert, brett, direktverifierande och juridiskt hållbart.

I dag präglas narkotikamarknaden av en snabb förändring, nya distributionsvägar, nya kombinationer av substanser och ett utbud som ofta hinner etableras innan många verksamheter hunnit reagera. Det ställer högre krav på laboratorier, metoder och analysstrategier. Ett modernt drogtest måste därför vara mer än en standardpanel. Det måste vara träffsäkert, brett, direktverifierande och juridiskt hållbart. Det måste kunna

Sabina Karlsson, vd för Prodia.

identifiera det som faktiskt säljs och brukas, även när substansmarknaden rör sig snabbt.

Tidig upptäckt gör skillnad

För oss som arbetar med drogtestning är detta en central del av uppdraget. Det räcker inte att bekräfta sådant man redan känner till. Den verkliga samhällsnyttan uppstår när testning kan bidra till att upptäcka problem tidigt, innan konsekvenserna hunnit bli alltför stora. Med rätt precisionsinriktade laboratorieanalyser kan drogtestning fungera som ett kraftfullt proaktivt verktyg för att identifiera skadligt bruk i ett tidigt skede, när individen fortfarande har goda möjligheter att bryta utvecklingen, återfå sin funktion och påbörja en hållbar återhämtning.

Ett verktyg i arbetslivet och inom vården

Detta gäller inte minst i arbetslivet. Arbetsgivare har ett stort ansvar för arbetsmiljö, säkerhet och tidig hantering av riskbeteenden. Ett genomtänkt arbete med en drogpolicy, utbildning, rutiner och professionell testning handlar inte om att "sätta dit" någon. Det handlar om att upptäcka signaler i tid, skapa tydlighet, värna om säkerheten och att kunna agera innan ett riskbruk hinner växa till ett mer allvarligt problem. I verksamheter där människor ansvarar för fordon, maskiner, säkerhetskritiska moment, omsorg eller andra funktioner där individens förmåga är avgörande blir detta särskilt viktigt. Men frågan är bredare än så. Också i vanliga kontorsmiljöer, skolor och organisationer kan pro-

blematiskt bruk få stora konsekvenser för prestation, tillit, kultur och hälsa.

Även beroendevården har mycket att vinna på en bred och träffsäker drogtestning. För vården är det avgörande att förstå det faktiska läget. Behandlingsstrategier blir starkare när de kan bygga på verklig droganvändning och inte enbart på vad individen själv uppger. Självrapporterade uppgifter är viktiga, men de ger inte alltid en fullständig bild. Det kan handla om skam, rädsla, glömska, förnekande eller helt enkelt bristande kunskap om vad individen faktiskt fått i sig. När laboratorieanalyser kan ge ett tydligare underlag ökar möjligheten att göra rätt bedömningar, följa utvecklingen över tid och anpassa insatserna efter den faktiska situationen.

En fråga om rättssäkerhet

I alla sammanhang, där testresultat ligger till grund för beslut, måste underlagen hålla hög kvalitet. Resultaten måste vara tillförlitliga, verifierbara och robusta nog att tåla granskning. Därför är skillnaden stor mellan förenklad testning och avancerade laboratorieanalyser med direktverifiering. För att ett resultat ska vara användbart i skarpa sammanhang krävs metodik som inte bara ger utslag, utan som också kan identifiera substanser med hög precision och därmed ge ett juridiskt och medicinskt hållbart underlag.

Samtidigt är det viktigt att påminna om att drogtestning aldrig bör reduceras till en teknisk kontrollåtgärd. Använd på rätt sätt är den något betydligt mer än så. Den kan ge arbetsgivare möjlighet att agera tidigt och ansvarsfullt. Den kan ge vården bättre beslutsunderlag. Den kan bidra till att synliggöra förändringar på drogmarknaden. Och den kan hjälpa samhällsaktörer att rikta sina insatser utifrån faktiska mönster i stället för antaganden.

Ett gemensamt ansvar

Det är också här som ansvaret blir gemensamt. Ingen enskild aktör kan ensam möta utvecklingen. Arbetsgivare behöver genomtänkta strategier. Skolor och läroverk behöver vakanshet och handlingsberedskap. Vård, polis och tull behöver fortsätta arbeta utifrån sina respektive uppdrag. Föräldrar behöver våga se, fråga och agera. Vi har alla olika roller, men

Salivprovtagning är en av flera metoder som används på marknaden.

Tidigt ingripande kan ge individen en möjlighet att påbörja en hållbar återhämtning.

samma grundläggande ansvar: att inte vänta tills problemen blivit för stora.

När bruk börjar påverka vardag, hälsa, relationer, arbetsliv eller säkerhet är det redan en fråga för fler än individen själv. Då behövs verktyg som bygger på verkligheten, inte på gamla föreställningar om vilka substanser som "brukar" förekomma. Därför behöver modern drogtestning vara både bred, träffsäker och nära den faktiska utvecklingen på drogmarknaden.

Att agera tidigt är inte att överreagera. Det är att ta ansvar. Och i det arbetet har professionell drogtestning en viktig plats: som stöd för tidig upptäckt, som grund för rätt insatser och som en del av det gemensamma samhällsansvar som krävs för att förebygga att bruk blir till skada – för individen, för närstående och för samhället i stort.

Sabina Karlsson
Vd Prodia

RNS kräver slumpvisa drogtester inom offentlig verksamhet

På sin senaste kongress antog Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS) ett kongressuttalande som bland annat uppmanar regeringen att utreda förutsättningarna för slumpvisa drogtester inom offentlig verksamhet. Ett uttalande som ligger i linje med uttalanden som lyfts av Svenska Narkotikapolisförningen vid ett flertal tillfällen.

Uttalandet

”En trygg och säker arbetsmiljö är en grundläggande förutsättning för alla verksamheter, inte minst inom offentlig sektor där ansvar, rättssäkerhet och allmänhetens förtroende står i centrum.

Idag skiljer sig regelverken mellan privata och offentliga arbetsgivare när det gäller möjligheten att genomföra slumpvisa drogtester. Detta skapar otydlighet och begränsar möjligheterna till ett likvärdigt och förebyggande arbetsmiljöarbete inom offentlig verksamhet.

Samtidigt måste åtgärder som rör kontroll av anställda alltid ske med stor respekt för den personliga integriteten och inom tydliga rättsliga ramar. En väl avvägd reglering behöver därför säkerställa både verksamhetens säkerhet och individens rättigheter.”

Fem punkter

RNS kongressuttalande består av fem konkreta punkter.

- Att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att analysera förutsättningarna för slumpvisa drogtester inom offentlig verksamhet.
- Att utredningen särskilt ska belysa hur sådana tester kan införas på ett rättssäkert, proportionerligt och integritetsskyddande sätt.
- Att en eventuell reglering ska möjliggöra riskbaserade bedömningar utifrån verksamhetens art, där särskilt säkerhetskänsliga eller omsorgsnära verksamheter kan omfattas.
- Att regelverket ska innehålla tydliga riktlinjer för hur positiva testresultat ska hanteras med fokus på såväl arbetsrättsliga åtgärder som stöd och rehabilitering.
- Att målet ska vara ett enhetligt regelverk som stärker både arbetsmiljön och allmänhetens förtroende för offentlig verksamhet.

Vad säger RNS ordförande?

Hej Jessica Vikberg, förbundsordförande i RNS, hur är läget?

– Tack bra! Kongressen är över och den blev lyckad tack vare min styrelse, bra medverkande och härliga medlemmar. Nu laddar vi om inför Almedalen där Narkopodden livepoddar med politiker, gränsbevakarna och myndighetschefer bland annat.

Erik Leijonmarck läser upp uttalandet som sedan antogs av en enhällig kongress.

Ni har ju antagit ett kongressuttalande om att utreda slumpvisa drogtester i offentlig verksamhet. Hur motiverar ni behovet av slumpvisa drogtester i offentlig verksamhet, och vilka konkreta problem menar ni att dessa tester ska lösa?

– Slumpvisa drogtester kan ses som en preventiv metod och en möjlighet att upptäcka tidigt när någon är på fel väg. Framför allt visar det att: ”Det är det här som gäller här – för både din, dina kollegors och för arbetsplatsens prestation och säkerhets skull.” Betänk också att i offentlig verksamhet ingår personer som arbetar inom sjukvård, tull och polis. Arbetsplatser som handhar narkotikaklassade preparat, samhällets säkerhet och människors trygghet.

På vilket sätt tänker ni att man kan säkerställa att slumpvisa drogtester genomförs med full respekt för individens personliga integritet och rättssäkerhet?

– Slumpvisa drogtestar sker inte på förekommen anledning utan just slumpmässigt, vilket inte är utpekande. Drogtestning ska förstås specificeras så att man inte upptäcker sådant som inte har med saken att göra. Exempelvis i sammanhanget ovidkommande sjukdomar eller graviditet. På en ansvarstagande arbetsplats används inte ett positivt drogtest för att i första skedet avskeda personer utan för att motivera dem att bli drogfria. Behandling, uppföljning, alternativa arbetsuppgifter under en period, beroende på lägesbild som kombineras kan förhoppningsvis leda till något bra för både individ och arbetsplatser.

Dokumentet lyfter skillnader mellan privat och offentlig sektor. Vilka konsekvenser får dessa skillnader idag för arbetsmiljöarbetet?

– När Avanzas dåvarande vd, Rikard Josefson, uppdagade att det hade förekommit kokain i bankens lokaler, styrde han inte upp det bara på Avanza. Han försökte förena andra banker i att arbeta offensivt och preventivt mot narkotika på arbetsplatsen. Ett av skälen var att en person med drogproblematik inte skulle sluta på ett ställe och ta med sig problemet till en ny arbetsplats. Utan att man skulle i första hand försöka lösa problemet där man är. Likaså bör samma sak gälla oavsett om du arbetar i en privat verksamhet eller i en statlig, kommunal eller regional dito. Fackförbundens syn på slumpvisa drogtestar varierar. TULL-KUST, tullens och kustbevakningens fackförbund ställer sig positiva medan Vårdförbundet är emot. För att ta två exempel som skiljer sig åt.

”

Störst vinst för alla inblandade, har det visat sig i det privata arbetslivet, är om man har en plan inkluderande samtal, rehabilitering och fortsatt provtagning.

Hur tycker ni att arbetsgivare bör hantera positiva testresultat för att balansera arbetsrättsliga åtgärder med stöd och rehabilitering?

– Först och främst bör en arbetsgivare klargöra vid anställning vad som gäller utifrån arbetsplatsens drogpolicy med handlingsplan som ett ramverk. Störst vinst för alla inblandade, har det visat sig i det privata arbetslivet, är om man har en plan inkluderande samtal, rehabilitering och fortsatt provtagning. Företag kan anlitas för detta om man inte har en egen avdelning för det. Om arbetstagaren inte är motiverad att medverka så får konsekvenserna i handlingsplanen följas. I bästa fall får man ändå i slutändan en rehabiliterad och lojal arbetstagare och en trygg arbetsgivare.

Jessica Vikberg, ordförande i Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle.

Vad innebär ett ”riskbaserat” införande av drogtestar i praktiken, och vilka typer av verksamheter bör enligt er prioriteras?

– Slumpvisa drogtestar handlar bland annat om att stärka den offentliga sektorns motståndskraft från att personer med beroendeproblematik riskerar att infiltreras av kriminella via sin arbetsplats. De arbetsplatser som arbetar med trygghet och säkerhet för människor och samhälle och där man handhar narkotiska preparat i sitt arbete bör ha hög prio. Så som anställda inom polis, tull och sjukvård. Men även arbetstagare inom kärnkraftsverksamhet, trafik, skola, riksdag och regering har ett viktigt uppdrag där slumpvisa drogtestar kan minimera risker gällande infiltration och minskad säkerhet för samhällets alla medborgare.

Många andra länder har ju redan lagstiftning som möjliggör slumpvisa drogtestar av offentligt anställda, exempelvis poliser, varför tror ni att frågan har dröjt i Sverige?

– Bra fråga, men svårt att svara på. I övrigt är vi ju tydliga i narkotikafrågan. Det kan bero på att vi länge varit relativt förskonade utåt sett. Narkotikapolitik i omvärlden, nya generationer med liberalare attityd och att det idag är färre med specialistkunskap inom brottsbekämpande myndigheter, vilket i sin tur påverkats av polisens organisation och grundutbildning kan spela in. Det är på tiden att ta tag i frågan!

Slutligen: Tack för din och er förenings insats att arbeta för ett mer långsiktigt hållbart samhälle.

– Tack och tack detsamma!

Lennart Karlsson

Jakten börjar på gatan

Solen har precis gått ner över ett höstkyligt Kortedala i nordöstra Göteborg. De två civilklädda områdespoliserna viker in på gångvägen som leder upp till den lummiga skogsdungen som ramar in basketplanen. Platsen är en känd säljplats för narkotika. Men kvällens ingripande kommer sätta i gång en betydligt större utredning än normalt. Men det vet poliserna inte ännu när de närmar sig den ödsliga basketplanen.

Omfattande cannabisförsäljning

Cannabisförsäljningen i stadsdelen Kortedala har länge varit omfattande. I skuggan av de omgivande särskilt utsatta områdena har nätverket kunnat odla kontakter och bygga en av Göteborgs största kundkretsar. Under sommaren och hösten har områdespolisen intensifierat arbetet mot den öppna narkotikaförsäljningen och rapporterat ett flertal överlåtelser.

När områdespoliserna, denna höstkväll i oktober 2024, kliver upp mot basketplanen, ser de en mörkklädd yngre man. Med luvan uppdragen vankar han av och an på den öde basketplanen. Han rör sig i utkanten av gatlyktornas sken med blicken fäst mot den lilla gångvägen. Strax kommer ytterligare en man gåendes i riktning mot basketplanen. Han har telefonen i handen och synes leta efter en plats han inte riktigt vet var den ligger. Strax möts de flyktigt vid skogskanten. Något byter händer och mannen lämnar igen i riktning mot Aprilgatans spårvagnshållplats. Poliserna omgrupperar och genar genom terrängen. Precis innan mannen kliver på spårvagn nummer 6, i riktning mot centrala Göteborg, stoppas han. Tyst förs han åt sidan och poliserna hittar omgående en ”femma brunt” i höger byxficka.

Erkänner omgående

Mannen erkänner omgående att han nyss köpt cannabis och hämtas snabbt upp av tillskyndande kollegor och rapporteras för ett innehav. I huvudet på poliserna inleds samtidigt en förundersökning mot säljaren uppe vid basketplanen. Såväl en överlåtelse som ett innehav i försäljningssyfte. Köparens tele-

I sambandscentralen hittades de två centrala telefonerna.

fon tas tillfälligt i beslag i säljarens ärende. Medan kollegorna dokumenterar hans sms-kontakter skyndar de båda civilklädda poliserna åter upp mot basketplanen. Den ena imiterar den tidigare köparens beteende och släntrar fram mot säljaren med telefonen i handen. Kollegan smyger runt i cirkel och närmar sig bakifrån. När säljaren väl förstår att det är poliser som närmar sig är det för sent och han slår omgående undan tanken på att springa. Några meter upp i skogen ligger säljpåsen med ett tjugotal portionsförpackade påsar med hasch och marijuana. I hans ficka ligger 4 000 kronor i kontanter. Han tas med till

” – Framgångsfaktorn här var att vi alltid tog köparens telefon i beslag i säljarendet ...

Beslag av säljpåse i ett av underärendena.

polisstationen och delges misstanke. Hans telefon tas i beslag. Avrapporteringen är närmast standardiserad och går på rutin. Men efter ett tag upptäcker en av poliserna något mer.

– Framgångsfaktorn här var att vi alltid tog köparens telefon i beslag i säljarendet, berättar en av områdespoliserna, Filip Nilsson. På så vis hade vi byggt upp ett tiotal exempel på att alla köpare haft kontakt med samma säljnummer. Den här kvällen såg vi att även säljarna hade en gemensam nämnare. De hade alltid haft kontakt med ett annat nummer, fortsätter Filip.

Olika nummer för köpare och säljare

Med två olika nummer, ett för köparna och ett för säljarna, föds idén att utifrån gatans insats lyfta blicken och se om det går att nå längre. De kommande arbetspassen genomförs ytterligare insatser mot den pågående försäljningen. Någon gång genomförs en bevisprovokation mot säljnumret, efter beslut av åklagare. Någon gång spanar områdespoliserna med drönare för

att dokumentera säljflödet. Och återigen glider Filip Nilsson och hans kollegor upp civilt på säljplatserna och tar telefoner av både köpare och säljare.

Två månader senare har poliserna lagt ytterligare några överlåtelseärenden till handlingarna. Men de inhämtar också HÖK-listor på de båda numren och konstaterar att såväl säljtelefonen som den köparna verkar ha kontakt med positionerar i samma tårbit. Via spaning och dataslagningar identifieras till slut en lägenhet som framstår som den sambandscentral som styr cannabisförsäljningen i Kortedala. Man analyserar också flödet av köp-sms in till säljtelefonen. En beräkning som utgår från att varje köpare köpt minimimängden, 5 gram cannabis, ger vid handen att nätverket sålt minst 50 kg cannabis bara de senaste tre månaderna.

– Vi visste att Kortedala hade en av de mest framgångsrika

” – Vi visste att Kortedala hade en av de mest framgångsrika cannabislurarna i Göteborg. Men den enormt stora mängden förvånade mig ...

cannabislurarna i Göteborg. Men den enormt stora mängden förvånade mig, trots det, säger Martin Gustafsson, gruppchef för en av polisens områdesgrupper i Nordost.

Fortsatt kartläggning av HÖK-material

Poliserna fortsätter att kartlägga HÖK-materialet även från det nummer som säljarna haft kontakt med. Fram träder en bild av några få toppkontakter som man via positioneringar och spaningsiakttagelser till slut kan knyta till personer. Fram träder bilden av ett organiserat nätverk med en platschef, en logistikansvarig, och en förvarare av brottsvinsterna.

– Det fantastiska med det här ärendet var ju att vi hela tiden fortsatte jobba ute på gatan, berättar Filip Nilsson. Vi fortsatte att ta köpare och säljare. Fick fler och fler telefoner att jämföra med. Vi spanade på dem vi misstänkte befann sig högre upp i hierarkin. Bilden växte hela tiden. Det var en ständig framåtrörelse.

Martin Gustafsson, gruppchef och Filip Nilsson, områdespolis, LPO Nordost i Storgöteborg.

Till sist grips de centrala personerna

I slutet av ärendet inleddes ett kortare samarbete med spaningssektionen där framför allt en avlyssning kopplades in på en av de centrala personerna. Efter sex dagar ansåg områdespoliserna att de hade fått tillräckligt. De visste vem som hämtade knarket. Vart det gömdes i skogen. Vem som transporterade ut det till säljarna. Och vem som styrde och hämtade hem pengarna. Den 18 januari bryts dörren till sambandscentralen. Två bröder grips med både sälj- och köptelevonen i händerna. Samtidigt grips platschefen ute på gatan i färd med att koordinera kvällens försäljning. Penninghanteraren grips i en lägenhet i grannstadsdelen Bergsjön när hans kompis just är på väg att lämna med över 100 000 kronor i fickan. Dagen efter hittar och griper polisen också leverantören. Samtliga häktas för grovt narkotikabrott.

Lärdom är noggrannhet vid överlåtelser

De båda områdespoliserna som under hösten klev upp på säljplatsen vid basketplanen i Kortedala höll själva i utredningen. Att lämna över pusslet med otaliga samtalslistor, mängder av underliggande ärenden och ett nätverk av olika personer, kändes inte görbart.

Framgångsfaktorn blev kombinationen av gatans emperi och den efterföljande kartläggningen av samtalstrafik och positioner. De underliggande ärenden visade konkret hur det gick till. Kartläggning av samtalstrafik och positioner visade omfattningen och organisationen. Och fysisk spaning knöt personer till platser och till varandra.

– Lärdomen är noggrannheten vid överlåtelserna, menar Martin Gustafsson, gruppchef på Områdespolisen. Genom bevisprovokation, drönare eller fysisk spaning fick vi både köpare och säljare i ärenden som alltid höll hela vägen. Och noggrann dokumentation av kommunikationen var avgörande. Utan jobbet på gatan hade vi aldrig nått hela vägen, avslutar han.

Fem dömda för grova narkotikabrott

Efter sommaren 2025 dömdes samtliga fem för grovt narkotikabrott. Ett tiotal säljare hade då redan avtjänat fängelsestraff och ett 20-tal köpare dömts till dagsböter.

Några månader efter insatsen i Kortedala genomfördes ett liknande arbete i grannstadsdelen Bergsjön. Även här identifierade man en sambandscentral som skötte deras försäljningsnummer. I början av 2026 dömdes också den personen till fyra års fängelse för grovt narkotikabrott. Men trots att man i princip slog ut gatuförsäljningen och låste in hela mellanskiktet är historien, som så ofta, inte bara en framgångssaga. Det dröjde inte allt för länge innan försäljningen startade upp igen, berättar Filip Nilsson:

– Antalet köpare är inte lika många som under deras glansdagar, men nätverket har börjat arbeta in nya kontaktvägar. De lär sig av våra insatser och flyttar runt säljtelefoner, byter till andra applikationer. Det är bara att konstatera att vi aldrig kommer att kunna lagföra bort narkotikaförsäljningen, konstaterar han. Det finns fortfarande allt för många som är beredda att sätta sig på en spårvagn och åka ut till Kortedala för att köpa sin cannabis. Men, avslutar Filip, bordet är ju dukat för en ny insats i framtiden. Vi får bara justera metoderna i denna ständigt pågående katt-och-råtta-lek.

K. A.

Polisområde Storgöteborg

Provokativa åtgärder i lokalpolisområde Falun

Utredningsgrupp 2 i LPO Falun har sedan ca ett år tillbaka testat att genomföra några ärenden med provokation genom så kallade ”provköp” av narkotika. Arbetsmetoden har använts framgångsrikt i andra delar av landet och inspirationen till polisen i Falun kom genom en Göteborgskollega som tog idéerna med sig när han flyttade till Dalarna.

Startar med att narkotika bjuds ut

Som regel startar ett ärende med att det uppmärksammas att narkotika bjuds ut till försäljning via sms eller på någon app. Sådana försäljningserbjudanden kan hittas genom en mobil-tömning eller att flöden i olika grupper på sociala medier följs. Åklagaren kontaktas för ett beslut om provokation och polisen upprättar en genomförandeplan. Åklagarkammaren i Falun har en väldigt positiv inställning till denna arbetsmetod och ser gärna att polisen jobbar med den här typen av ärenden i större omfattning.

Ett första ärende

I det första ärendet av denna karaktär hade utredarna hittat ett flöde på sociala medier där kokain bjöds ut till försäljning i Falun. En utredare svarade på meddelandet och överenskommelsen blev ett köp av ett gram kokain. En mötesplats och ett klockslag bestämdes och utredningsgruppens förberedelser påbörjades. En plan med omfall och rollklargöranden utarbetades.

Väl på platsen, strax innan tidpunkten för överlåtelsen, stod en av utredarna och agerade köpare med viss spänning och förväntan. Kommer det någon säljare? Är det någon som jag har haft att göra med tidigare? Har personen kokainet med sig? Hur kommer det att gå?

Dök upp med kokain på fickan

På angivet klockslag dök en 17-årig Falukille upp och han kunde gripas med ca 1,5 gram kokain i fickan. Utredningen ledde kollegorna vidare till 17-åringens uppdragsgivare som visade sig vara en 22 årig man, vilken också var hemmahörande i Falun. Det kunde sedan styrkas att 22-åringen sammanlagt överlätit 5 gram kokain till 17-åringen i syfte att han skulle sälja det vidare. Kokainbeslaget i samband med gripandet var det som fanns kvar av de 5 grammen. Resten var redan sålt till andra oidentifierade köpare. Vid påföljande husrannsakan hos 22-åringen anträffades ca 9 gram kokain, ca 3 gram cannabis samt ca 20 gram av den syntetiska cannabinoiden MDMB-4en-PINACA.

Påföljder

17-åringen dömdes för narkotikabrott enligt 1 § 1 st 5 p och 2 st narkotikastrafflagen. Påföljden blev ungdomsvård. 22-åringen

dömdes för involverande av underårig i brottslighet enligt 16 kap 5 a § brottsbalken samt för narkotikabrott enligt 1 § 1 st 1 p och 5 p och 2 st narkotikastrafflagen. Påföljden blev fängelse i fem månader.

Domen är även intressant utifrån perspektivet ”kriminell ekonomi” eftersom ett beslag av 5 000 kr från 17-åringen förverkades enligt 36 kap 6 § brottsbalken (utvidgat förverkande). Enligt samma lagrum förverkades ett beslag av 8 500 kr från 22-åringen samt att flertalet beslagspunkter från honom, avseende kontanter, kläder och andra föremål, till ett sammanlagt värde av ca 250 000 kronor, förverkades enligt 36 kap 5 § brottsbalken (självständigt förverkande).

Nästa ärende

Med självförtroende från ovan beskrivet ärende planerade utredningsgruppen för nästa provköp i samverkan med åklagaren. På sociala medier uppmärksammades att kokain, amfetamin och cannabis bjöds ut till försäljning. Vid beställningar inom Falun ingick även leverans i priset. I detta fall beställdes 7 gram kokain och 5 gram cannabis och plats för leverans bestämdes enligt tidigare upplägg.

Säljaren, en 27-årig man från en grannkommun kom till platsen i bil och kunde, vid överlåtelse tillfället, gripas med ca 5 gram kokain och ca 4 gram cannabis i en påse. Vid vidare kroppsvisitation anträffades även 5 gram amfetamin, 5 st alprazolamtabletter, tårgasspray och en digitalvåg. Vid husrannsakan i bilen hittades mer amfetamin, kokain och cannabis. Ytterligare ett cannabisbeslag gjordes vid husrannsakan i bostaden. Blodprovet som togs med anledning av misstänkt drograttfylleri visade positivt på amfetamin, buprenorfin samt bensoylekgonin.

Även denna säljare dömdes

Säljaren dömdes för narkotikabrott enligt 1 § 1 st 5 p och 2 st narkotikastrafflagen, rattfylleri enligt 4 § 2 st trafikbrottslagen, ringa narkotikabrott enligt 1 § 1 st 5 p och 2 § narkotikastrafflagen samt ringa vapenbrott enligt 9 kap 1 § 2 st vapenlagen. Påföljden blev fängelse i ett år. Även denna dom innefattar ett förverkande enligt 36 kap 6 § brottsbalken, av i beslag tagna kontanter.

Utredningsgruppen i Falun har anammat detta arbets sätt på ett fantastiskt sätt och delar med sig av sina erfarenheter i hela polisområdet. Andra enheter är alltid välkomna att delta vid provköpsinsatser för att kunskapen och metoden ska kunna tillämpas på fler ställen.

Magnus Sjödén
Polisregion Bergslagen

Rättsrutan nr 20

– om provocativa åtgärder

Nu har det gått några veckor sedan flera av oss tillbringade en helg i Karlstad och fick lyssna på många intressanta föredrag. Att träffas och diskutera olika arbetssätt och höra hur andra löser ett problem är så värdefullt. Det finns många områden där svåra beslut ska tas och grannlaga avvägningar göras. Ett sådant område är provocativa åtgärder, och om de ska användas eller inte i en utredning.

Metoderna provokation och även infiltration är alltjämt oreglerade, men har i både förarbeten och genom HD:s praxis bedömts som tillåtna metoder för tull och polis i förundersökningar. Vissa förutsättningar för användandet finns och det måste vara fråga om förundersökning avseende allvarlig brottslighet, samt att proportionalitet och behov alltid måste vägas in. Brottsmisstanken måste vara konkret och det måste finnas objektiva omständigheter som med styrka talar för att ett brott föreligger. Det är inte tillåtet att provocera fram ett brott som inte skulle ha begåtts utan provokationen, dvs. man får inte väcka en brottslig vilja. Beslutet ska fattas av åklagare och som beslutsunderlag ska det finnas en genomförandeplan. Hela åtgärden ska dokumenteras.

Ibland används både begreppen brottsprovokation och bevisprovokation. Med brottsprovokation menas ett agerande från polisens sida som syftar till att framkalla ett brott, medan en bevisprovokation syftar till att få fram bevisning om ett pågående eller ett begånget brott. Brottsprovokation betraktas som otillåtet, medan bevisprovokation är tillåtet. För att underlätta att använda metoden bör man bara diskutera det som är tillåtet dvs. bevisprovokation.

HD har i en dom som meddelades den 5 mars i år, B 5628-24, konstaterat att de provocativa åtgärderna som hade använts i det fallet var tillåtna och inte hindrade att den misstänkte lagfördes för brottet. Brottet handlade om narkotikabrott där den misstänkte hade åtalats för att olovligen och i överlåtelsesyfte innehåft 981 gram cannabis, 2,77 gram kokain och 13,1 gram amfetamin. Brottet hade föregåtts av en insats ifrån polisen där man använt sig av provocativa åtgärder efter beslut av åklagare. Åtgärden hade varit att en polisman svarade på ett meddelande i ”messenger” där det bjöds ut olika narkotikasorter. Efter flera kontakter skulle överlåtelse av cannabis äga rum till köparen, dvs. polisen. Mannen greps då han skulle överläta narkotikan.

Både tingsrätten och hovrätten dömde mannen för narkotikabrott och ansåg att polisens åtgärder under förundersökningen var en tillåten bevisprovokation. Den dömda mannen var inte nöjd med detta utan överklagade

till HD som bestämde sig för att pröva målet trots att riksåklagaren avstyrkte det. I sitt överklagande menade den dömda att hans rätt till en rättvis rättegång hade kränkts p.g.a. provokationen och att han borde frikännas eller i vart fall få en lindrigare påföljd.

HD konstaterade att den dömda mannen hade tillgång till narkotikan och var beredd att sälja till den som efterfrågade narkotikan och att han kunde lagföras för överlåtelsen. De menade också att polisens köp låg inom ramen för de kvantiteter som mannen hade tänkt att sälja. Därför var det inte heller aktuellt med strafflindring för honom. Sammanfattningsvis angavs i domen att de provocativa åtgärderna som polisen utfört inte påverkade bedömningen av mannens gärning utan han ska dömas för narkotikabrott till fängelse i nio månader.

Debatten och lagstiftningsarbetet kommer inte att sluta efter denna HD-dom. I november 2025 redovisades en utredning *Särskilda provocativa åtgärder*, SOU 2025:109, där det föreslås en lagreglering av de provocativa åtgärderna och denna utredning har varit ute på remiss. Utredningen föreslår att det införs en särskild lag – lagen om särskilda provocativa åtgärder – som reglerar användningen av åtgärder inom förundersökning som kan leda till att någon begår ett brott, s.k. **särskilda provocativa åtgärder**. Vidare föreslås att möjligheten att skapa fiktiva fordonsuppgifter för att dölja t.ex. spaning ska regleras i en särskild lag – lagen om fiktiva fordonsuppgifter.

Åklagarmyndigheten (ÅM) är positiv till att en lagreglering införs som tydligt ger stöd för att provocativa åtgärder får användas, men framförde även en del synpunkter. ÅM menar att det bör vara tillåtet i underrättelseverksamhet och att lagregleringen inte ska påverka tillåtligheten av andra s.k. okonventionella metoder. Vidare förordar ÅM en reglering där brottslighetens allvar och egenskaperna hos den eller dem, mot vilken åtgärden riktas, vägs mot riskerna med åtgärden inom ramen för en lagstyrd proportionalitetsbedömning.

Hur lagförslaget kommer att utformas vet vi inte i nuläget. Troligen kommer det en proposition senare under året, men än så länge kan vår verksamhet med oreglerade bevisprovokationer fortsätta.

Lena Medelius
*Riksenheten mot internationell
och organiserad brottslighet,
Göteborg*

Narkotikasäljare döljer sig oftast bakom anonyma profiler.

Foto: pixarno – stock.adobe.com

Anonym, ansiktslös och avslöjad

Nätverk med unga narkotikakurirer från Härnösand sönderslaget genom samverkan, informationsdelning och gammalt hederligt fotarbete

I oktober 2025 samlades områdespoliserna i Södra Ångermanland på förundersökningsledare Jenni Altins tjänsterum i Härnösand. Målet var att försöka skissa upp konturerna av vad man på goda grunder misstänkte var en omfattande narkotikahandling som utgick från deras stad. Mötet på Jennis rum var en del i lokalpolisområdets bidrag till en insats i syfte att på ett strukturerat sätt arbeta mot den organiserade brottsligheten och våldsdrivande aktörer. En annan anledning var att Sundsvallspolisens just avslutat ett ärende i Tallnäs, norr om Sundsvall. I ärendet hade en ung man åtalats för att ha förvarat stora mängder narkotika i sitt pojkrum. Narkotika som av allt att döma tillhörde en grupp i Härnösand.

Med svart whiteboardpenna, cirklar, streck, namn och frågetecken försökte Jenni och hennes medarbetare foga samman olika personers kopplingar till varandra. Ett försök att skapa ordning och identifiera angreppspunkter.

Tåg flickan och de ansiktslösa

Jenni berättar för mig om en händelse som blev ett slags ground zero för vad som skulle komma. Ett ärende som satte saker och ting i rörelse, men som när dammet lagt sig faktiskt är en av de saker som aldrig ledde till något åtal.

Under senhösten fick polisen kännedom om en ung tjej som skulle ha förvarat narkotika i hemmet. Den unga flickans telefon togs i beslag och i den påträffades mängder av intressant information.

Två alias, som flickan stod i kontakt med, hade över tid publicerat annonser som berättade att stora mängder narkotika av olika slag fanns till försäljning, längs med hela Norrlandskusten. Det framkom även att flickan gjort ett flertal tågresor där hon av allt att döma transporterat narkotika norrut och sedan tagit med kontanter tillbaka till Härnösand. Små ledtrådar i telefonen gav poliserna i Härnösand en bild av vem det var som styrt flickan på hennes resor. Det var nämligen den man som

Skrytbilder på stora mängder narkotika.

Jenni och hennes kollegor placerat som en av de mer centrala på deras tavla. Jag kommer kalla den här mannen Medi.

Namnet återkommer i tips

Medi satt under 2024 häktad en längre tid efter att först ha hållit sig undan utomlands. Misstankarna mot honom gällde inblandning i en våldsam indrivning av en skuld. Vid rättegången ansågs bevisen mot Medi inte hålla. Efter att han släppts kom han allt oftare att ses bland andra kriminella. Hans namn

Stora mängder hasch smugglades längs Norrlandskusten.

återkom i tips om narkotikabrottslighet. Med hjälp av flickans mobiltelefon och hennes resehistorik började en bild klarna. En bild av organiserad och storskalig narkotikadistribution längs med Norrlandskusten.

Samverkan och informationsdelning

Mycket tydde på att den unga flickan levererat narkotika till Boden. Jenni informerade kollegorna i Norrbotten, vilket ledde till att ännu mer information kunde inhämtas. I Boden hade man allt oftare sett att deras narkotikabrottslingar hade kontakter i Härnösand. Det fanns ekonomiska spår mellan narkotikaförsäljare i Boden och ostraffade personer i Härnösand. Jennis team fick nu fler namn att foga till listan över unga personer med koppling till Medi och hans kamrater.

” Utredarna i Södra Ångermanland började nu, hela tiden med den länsövergripande insatsen i ryggen, arbeta fram en plan för att skaffa fram ytterligare bevis innan man gjorde några frihetsberövanden.

Nästa bit en pusselbit i Umeå

Nästa bit i pusslet dök upp en dag när polisen i Umeå träffade på en ung man, vi kallar honom Ari, med en mindre mängd hasch och 22 000 kronor på fickan. Tanken var att direktredovisa ärendet. Men när Aris mobiltelefon granskades kände polisen i Umeå att innehållet var så pass intressant att det borde komma till Härnösandspolisens kännedom. Filmer och bilder på väskor med narkotika samt chattmeddelanden mellan flera alias, tydde på att en större transport från Stockholm genomförts. Jenni tog över ärendet. Hon inledde en utredning där det snart gick att identifiera ännu en person, Nur, som verkade ha varit med på narkotikaresan.

Utredarna i Södra Ångermanland började nu, hela tiden med den länsövergripande insatsen i ryggen, arbeta fram en plan för att skaffa fram ytterligare bevis innan man gjorde några frihetsberövanden. Nurs mobiltelefon beslagtogs i samband med ett annat ärende. Nu tog saker och ting verkligen fart. I Nurs telefon fanns en lista på hur mycket narkotika som man hämtat. Det visade sig vara 50 kilo cannabis som levererats med tåg till Sundsvall, Härnösand och Luleå. Det visade sig också att Nur över tid åkt extremt mycket tåg, något som ytterligare styrkte Jenni och hennes kollegor i tesen om Härnösand som ett nav för narkotikaleveranser.

Ojdå

Eftersom Ari inte kunde veta vilka planer Jenni och hennes medarbetare hade för honom kan han inte klandras för att han en dag i början av december ställde sig på perrongen i Härnösand. Tillsammans med en väska innehållande fyra kilo cannabis och tre kilo amfetamin. Att han blev kontrollerad av polis var ju inte heller något som han själv kunde styra över. Med en något förändrad prioriteringsordning fortsatte utredningen, samtidigt som analysarbetet av mobiltelefoner, i syfte att identifiera vilka fler som varit med på 50-kilosresan till Stockholm.

Forts. på sid. 26

Nya personer dyker upp

Medan allt detta pågick hade även spaningsgruppen i polisområde Västernorrland intagit Härnösand med sina trupper. Man hade intresserat sig för en ung man som man på goda grunder trodde fungerade som narkotikalager, möjligen för Medis räkning.

Det man inte visste just då var att deras misstänkte, vi kallar honom Naim, också snart skulle dras in i den pågående utredningen. Redan under förspaningen hade man sett den blott 16 år gamle Naim gömma 50 gram kokain i en husgrund och nu tydde allt på att den unge mannen förvarade narkotika i källaren på det hus där han bodde med familjen.

Ytterligare insatser

Trots devisen att ett större antal kockar kan inverka menligt på slutresultatet så påbörjades nu ännu en insats för att försöka förstå helheten. Ännu en ung man, låt oss kalla honom Raul, förekom i ett av de penningsspår som kontakterna med Boden gett upphov till. Raul kom att misstänkas för grov penningtvätt och spaning mot honom inledas av en regional spaningsresurs. Under den utredningens början kunde man snabbt konstatera att även Raul varit i Stockholm den aktuella dagen för narkotikaleveransen. Nu hade utredningsgruppen namnet på fyra av de fem alias som verkade ha varit med på resan och det började dra ihop sig.

Avslut och en oväntad händelseutveckling

Eftersom det började närma sig åtal för Ari, som suttit frihetsberövad, blev det nu dags att plocka in de andra misstänka. En efter en frihetsberövades de och nu hände det som alltmer sällan sker; en av de unga männen valde att lägga korten på borden. Han berättade vad han själv gjort, men han stannade inte där.

Den femte personen, han vars alias man ännu inte knäckt namngavs i förhören. Men den verkliga kioskvältaren var att Medi pekades ut som hjärnan bakom allt. Tack vara chattar, förhörsuppgifter och en brukaranalys som över tid byggts kring ett antal alias, som man misstänkt tillhörde Medi, närmade man sig nu punkten där åklagaren skulle kunna anhänga även Medi.

Smolken i den glädjebägaren var dock att Medi troligen märkt att det osade katt, vilket gjort att han lämnat landet vid årsskiftet. Chauffören, vi kallar honom Hassan, och penningtvättaren Raul hämtades in. I samband med det gjordes ännu ett större beslag av hasch i källaren hos Raul. Nu satt fem unga män häktade. Även Raul fann det nu för gott att berätta såväl om sin egen som om Medis brottslighet. Medi häktades nu i sin utevaro, men trots stora ansträngningar för att få hem honom är han fortfarande på fri fot. Men nu med vetskapen om att lagens långa arm söker honom.

Långa straff

I slutet av april föll domen i Ångermanlands tingsrätt. De fem unga männen dömdes alla för att ha hämtat, paketerat och transporterat ca 50 kilo cannabis från Stockholm till Norrland. Ari, som också åtalats för innehavet av den narkotika han greps

med, dömdes till fem år och sex månaders fängelse. Nur dömdes även han för inblandning i den händelsen då han agerat chaufför och lånat ut en resväska. Tingsrätten dömde Nur till tre år och tio månaders fängelse. Chauffören Hassan dömdes till tre års fängelse medan Raul fick ytterligare sex månader. Gängets yngste medlem, den sextonårige Naim dömdes till slutna ungdomsvård i ett år och sex månader.

I domen skriver tingsrätten att det är Medi som delat ut uppdrag och koordinerat de narkotikatransporter som de unga männen döms för.

Fortsättning följer

För Jenni Altin och de andra inblandade väntar nu först en runda i Hovrätten. Sedan återstår arbetet med att få, den av tingsrätten utpekade huvudmannen, Medi infångad och åtalad. Jenni är nöjd med hur ärendet utvecklade sig. Nöjd med

att man lyckats hitta bevis för många av de teorier man hade den där gången på hennes kontor, när man försökte strukturera upp sina misstankar och idéer. Det känns bra för alla inblandade att dra av masken på en av alla dessa anonyma aktörer som gömmer sig på krypterade chattar, bakom sina alias och intetsägande profilbilder.

Jenni poängterar vilket enormt lagarbete som ligger bakom den här framgångsrika utredningen. Hon menar också att det finns en trygghet i att polisområdet valt att prioritera och arbeta på bred front mot den här problembilden. Det har skapat arbetsro och en möjlighet att avropa resurser vid behov. Ärende har varit analytiskt och den hjälp och stöttning som övriga polisområdet bidragit med, i det avseendet, har sannolikt varit avgörande för

utfallet. Jenni lyfter även fram vikten av att ha en påläst och driven åklagare som är med på tåget under resans gång.

Information i centrum

Det går inte att nog poängtera vikten av att dela information, lägesbild och kunskaper.

I det här ärendet har pusselbitar från hela Norrlandskusten bidragit för att nå det slutgiltiga resultatet. Samverkan lokalt och regionalt i all ära, men när Jenni och jag pratar hör jag också en berättelse om mod, beslutsamhet och ett offensivt förhållningssätt. Det finns många olika vägar att gå. I Södra Ångermanland har man valt att se möjligheter, valt att fokusera på rätt individer utifrån den analys man gjort och vågat vidta åtgärder. Man har inte backat när det kommer till att inleda förundersökning kring penningtvätt och annat som i sammanhanget kan kännas mindre spännande. Om man har trott att det fanns minsta möjlighet, att ytterligare berika de utredningar man bedrivit, har man valt att köra. Det finns minst ett kapitel till i den här historien, förhoppningsvis får den ett slut som Jenni Altin och hennes medarbetare kan känna sig tillfreds med.

Emil Lundberg
Sundsvall

Narkotiska läkemedel flödar och dödar

Gruppen narkotikaklassade läkemedel tillhör de mest utbredda preparaten på den illegala marknaden och medverkar till flest drogrelaterade dödsfall. Men trots detta har läkemedelsdrogerna lägre straffvärde och ägnas mindre uppmärksamhet än traditionell narkotika.

Cannabisharts, dvs. hasch, är det narkotikapreparat som polisen oftast tar i beslag, följt av amfetamin, marijuana och kokain. Detta framgår av NFC:s statistik över polisens antal beslag av narkotika och andra illegala droger under 2025. Bland de tio mest beslagtagna preparaten finns också MDMA samt de fem narkotikaklassade läkemedlen alprazolam, pregabalin, tramadol, oxikodon och zopiklon. Heroin kommer först på sextonde plats bland beslagen i sällskap med andra vanliga narkotiska läkemedel som buprenorfin, klonazepam, diazepam, zolpidem och lisdexamfetamin. Även läkemedlet gabapentin, som är släkt med pregabalin, är på uppgång.

I NFC:s cirkeldiagram (nedan) redovisas de narkotikaklassade läkemedlen i en sammanslagen grupp bestående av bensodiazepiner, opioider, pregabalin och centralstimulerande ADHD-mediciner. Dessa läkemedelsdroger har årligen under de senaste tio–femton åren utgjort omkring en fjärdedel av polisens narkotikabeslag, vilket under förra året var jämförbart med antal beslag av hasch.

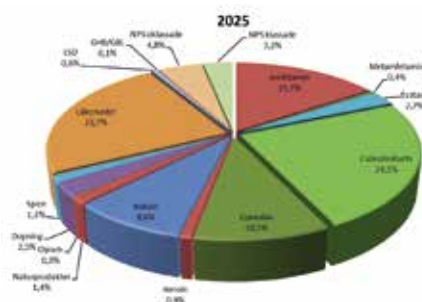
Läkemedlen utgör därför en betydande del av narkotikamarknaden. Förutom läkares överförskrivning och stölder på sjukhus och apotek, kommer en stor del av dessa preparat från smuggling. Tullen gör varje år många och stora beslag av narkotikaklassade läkemedel från utlandet, både i form av tabletter och ren substans för egen tillverkning. Numera kan även insmugglade tabletter vara illegalt tillverkade och innehålla andra och ännu farligare substanser, som t.ex. OxyContintabletter spetsade med metonitazen.

Flest förgiftningsdödsfall kopplas till läkemedel, medan heroindödsfallen minskat stort

Rättsmedicinalverket redovisar varje år statistik över de vanligaste läkemedlen eller drogerna som, antingen ensamma eller i kombination med andra substanser, bedömts ha bidragit till att personer avlidit.

I april släpptes preliminära siffror för dödsfall som inträffat under 2025. Sammanställningen visar att 591 personer avled till följd av förgiftning av narkotikaklassade droger under året, vilket är en fortsatt minskning från tidigare år. I Rättsmedicinalverkets preliminära statistik redovisas ingen bedömning av om dödsfallen beror på överdoser eller andra oavsiktliga förgiftningar eller

Polisens antal beslag av narkotika och andra droger under 2025.
Källa: NFC

Dödsår	2022	2025
Rättsmedicinska obduktioner	5 819	5 130
Förgiftningar totalt	815	591
Oxikodon	108	93
Zopiklon	85	77
Buprenorfin	95	56
Alprazolam	91	52
Pregabalin	41	48
Tramadol	51	44
Metadon	57	42
Kokain	23	30
Amfetamin	52	26
Diazepam	22	22
Gabapentin	21	22
Kodein	14	16
Heroin	78	15
Fentanyl	17	15

Tabellen visar en sammanställning över de 14 vanligaste narkotikaklassade drogerna som har bedömts varit bidragande till förgiftningsdödsfall under 2022 respektive 2025. Flera substanser kan ha varit involverade i samma dödsfall och samma ärende kan därför förekomma på flera rader. Bedömningen är baserad på dödsorsaksintyg och/eller obduktionsrapport.
Källa: RMV

om det handlar om självmord. Inte heller framgår det om preparaten har varit förskrivna eller införskaffade från illegala källor.

De substanser som bidragit till flest dödsfall under 2025 är oxikodon, följt av zopiklon och buprenorfin. Av de totalt 591 dödsfallen förekom oxikodon i 93, zopiklon i 77 fall och buprenorfin i 56 fall före alprazolam, pregabalin, tramadol och metadon. Därefter kom kokain och amfetamin och längre ner på listan heroin. De senaste årens kraftiga minskning av antalet dödsfall kopplade till heroin fortsätter. År 2019 konstaterades 111 heroinrelaterade förgiftningsdödsfall. För 2024 var antalet nere på 44, en siffra som sjönk till 15 förra året. Till och med det receptfria läkemedlet paracetamol var inblandat i fler dödsfall.

I december 2025 presenterade Socialstyrelsen sin årliga rapport om drogrelaterade dödsfall. Statistiken avser år 2024 då 725 personer avled till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar enligt uppgifter från dödsorsaksregistret.

Narkotikaklassade läkemedel orsakade de flesta dödsfallen och i mer än hälften av fallen nämndes mer än en substans på dödsorsaksintygen.

Den med marginal vanligaste kombinationen totalt sett var det ångestdämpande bensopreparatet alprazolam i kombination med opioiden buprenorfin, som bl.a. tillhandahålls på LARO-mottagningar.

De narkotiska läkemedlen är rikligt förekommande på såväl den legala som den illegala marknaden och skapar därför specifika problem gällande exempelvis samordning och hur man juridisk ska förhålla sig till preparaten, vilket i sin tur fördunklar helhetsbilden.

Gunnar Hermansson

Tyskland – två år efter legaliseringen

Sedan början av 2024 är det tillåtet för vuxna personer i Tyskland att bruka och framställa cannabis. Du behöver vara över 18 år och varit folkbokförd i landet sedan minst sex månader tillbaka. Kommersiell hantering av cannabis för berusning är fortfarande förbjudet.

Löften om en reglerad marknad fri från konkurrens

När Tyskland legaliserade cannabis för eget bruk, den 1 april 2024, var målet att skapa en trygg, reglerad marknad där kommersiella intressen skulle hållas borta. Vuxna får odla tre plantor i hemmet och inneha upp till 25 gram på offentlig plats utan att riskera böter. Genom så kallade cannabisklubbar skulle produktionen ske lagligt och kontrollerat. Men enligt de båda statliga utvärderingarna som genomförts av forskargruppen Ekocan har resultatet blivit mer blandat än väntat. Även om en viss förskjutning mot en vit marknad har skett är den svarta marknaden fortfarande stark och lagens efterlevnad är svår att kontrollera. En del av handeln har bytt form, från gatuförsäljning till privata nätverk där cannabis delas eller säljs vidare, ofta överskott från laglig egenodling.

Medicinsk cannabis tredubblad

En tydlig effekt av reformen är den kraftiga ökningen av medicinsk cannabis som varit tillåten i Tyskland sedan 2017. Den står idag för nästan 44 procent av marknaden och har tredubblats sedan legaliseringen. Delvis tack vare digitala recept och onlineapotek. Tidigare har området kring medicinsk cannabis varit hårt reglerat, något som nu verkar vara i förändring. Legaliseringen har gett företag möjlighet att importera medicinsk cannabis som kan köpas i länder som till exempel Colombia eller Thailand. Denna cannabis är både billigare och av bättre kvalitet än den inhemska. Import och distribution i postflödet är lagligt så länge det handlar om cannabis för medicinskt bruk.

Det finns exempel på onlineapotek där man kan fylla i ett onlineformulär och enkelt kan bli godkänd och utan fysisk konsultation med en läkare får tillgång

Tyskland legaliserade delvis cannabis den 1:a april 2024.

till medicinsk cannabis. ”Medicinen” kan hämtas på ett apotek av en uberchaufför för leverans till beställarens adress. En krämpa som kan ge tillgång till medicinsk cannabis är sömnsvärigheter, vilket är något som de flesta människor upplevt vid något tillfälle. Nästa steg är, enligt innehavaren av ett onlineapotek, en kryssruta för medicin mot anti-aging, vilket är något som skulle ge alla människor möjlighet att beställa cannabis.

Den tyska legaliseringen vilar på att kommersiella intressen hålls borta från cannabis som används i berusningssyfte. Men om det skulle bli vanligt att använda

En tydlig ökning av medicinsk cannabis i Tyskland.

medicinsk cannabis, i samma syfte, ger det cannabisindustrin en väg in på den tyska marknaden.

Svårkontrollerad lagstiftning

Även egenodlingen, som omfattar omkring 35 procent, har vuxit och skapat nya problem. Maxgränsen för innehav i hemmet är 50 gram, vilket inte går ihop med möjligheten att odla tre plantor eftersom skörden från en planta kan överstiga den tillåtna mängden. Det är inte tillåtet att dela med sig eller sälja delar av sin skörd. Enligt lagen ska det man odlar för privat bruk enbart konsumeras av den person som odlar plantan. Myndigheterna har en svår uppgift när det gäller att kontrollera hur cannabisen från egenodlingen hanteras. Det är troligt att överskottet delas med andra eller säljs vidare.

Samma problem finns när det gäller kontrollen av att cannabis bara används på tillåtna platser. Det är förbjudet att konsumera inom ett visst avstånd från skolor, förskolor, lekplatser och sportanläggningar samt på vissa andra offentliga platser som till exempel i gångstråk under vissa tider på dygnet.

Trög start för cannabisklubbar

Cannabisklubbar har inte lyckats fylla den roll de var tänkta till, när det

Tysk ambition att hålla cannabis borta i kommersiella syften verkar inte gå så bra.

Faktaruta

- För närvarande finns ungefär 400 cannabisklubbar i Tyskland. En exakt siffra är svår att finna då vissa klubbar läggs ned och andra kommer till. Flest klubbar finns i delstaten Nordrhein-Westphalen medan Bayern är den delstat som är mest restriktiv.
- Andelen vuxna i Tyskland som använt cannabis någon gång det senaste året steg från cirka 4,6 procent år 2012 till 8,8 procent år 2021. År 2024 låg siffran på 9,8 procent.
- Antalet trafikolyckor med cannabispåverkade bilförare bedöms ha ökat sedan legaliseringen. I vissa delstater så mycket som med 25 procent.
- Enligt den senaste europeiska skolundersökningen (ESPAD) uppgav 6,5 procent av svenska 15-16-åringar att de någon gång använt cannabis. Motsvarande siffra i Tyskland var 17 procent.

gäller att ersätta den svarta marknaden med lagliga alternativ. Cannabisklubbar drivs med tillstånd från myndigheterna och får lämna ut en begränsad mängd, 50 gram per månad, till sina medlemmar. Odlingen får inte vara kommersiell och ska drivas på ideell basis. Klubbarna ska vara ett komplement för de som inte vill eller har möjlighet att odla cannabis i hemmet. Det kan till exempel vara så att man inte som lagen säger kan hålla barn och unga skyddade från plantorna.

Ingen dramatisk ökning av bruket

Ekocans rapporter visar inte på någon dramatisk ökning vare sig av användningen bland unga, eller bruket bland vuxna. Detta kan möjligen bero på att cannabisbruket redan var normaliserat och på en hög nivå innan legaliseringen. Även om innehav av cannabis var förbjudet var efterlevnaden av lagstiftningen relativt liberal. I praktiken ledde innehav av mindre mängder cannabis inte till lagföring och straff. Den mängd som myndigheterna valde att se mellan fingrarna med varierade mellan de olika förbundsstaterna. I Berlinområdet ansågs det vara okej att inneha

och bära upp till 10 gram cannabis på sig.

Minskat antal brott

Antalet cannabisrelaterade brott har minskat kraftigt, vilket till stor del beror på en förändrad rättslig verklighet. Eftersom det är lagligt att inneha en större mängd skrivs färre rapporter av polisen. Det har även lett till att polisen utför färre kontroller och har fått förändrade prioriteringar. En farhåga från de rättsvårdande myndigheterna är att man förlorat en ingång för vidare utredning, vilket försvårat arbetet mot organiserad kriminalitet. Det pågår ett lagstiftande arbete som söker en väg framåt när det gäller att kompensera för detta och hitta nya arbetsmetoder.

Den svarta marknaden kvarstår som en betydande utmaning

Två år efter lagändringen står Tyskland inför samma fråga som många andra länder som valt en mer liberal linje. Går det att hitta en balans mellan frihet och kontroll? Även om antalet cannabisrelaterade brott minskat har andra problem vuxit fram. En svårreglerad marknad, otydliga gränser för konsumtion och en svår-

övervakad egenodling. Forskargruppen Ekocan bedömer att det är orealistiskt att den svarta marknaden försvinner på kort sikt. De hänvisar till erfarenheter från Kanada som legaliserade cannabis 2019 och där anpassningen tagit längre tid än beräknat. Tyskland väntas leva med parallella marknader under lång tid framöver. Dessutom pågår politiska diskussioner om att skärpa regelverket, bland annat genom att förbjuda digitala recept och onlineförsäljning av medicinsk cannabis. Ett steg som kan få konsekvenser för köpare och lagstiftningens framtid.

Reformen har utan tvekan förändrat hur tyskarna förhåller sig till cannabis, men den har också skapat nya gråzoner och öppnat för problem som ännu inte har någon tydlig lösning. För medborgarna har cannabis, vad de än anser, blivit en del av vardagen, men för politiker och myndigheter återstår den svåraste uppgiften: Att få kontrollen över en marknad som fortfarande lever i skuggan av både lag och tradition. Hur politiken påverkar personers hälsa och samhället på lång sikt är ytterligare en viktig och obesvarad fråga.

Björn Ekström

Narkotika som göms i barns lek- och skolmiljö – ett ökande problem?

Barns miljöer förväntas vara trygga platser fria från våld, hot och farliga ämnen. Förskolor och skolor är till för lek, lärande och utveckling. Trots detta har flera uppmärksammade fall i Sverige visat att narkotika allt oftare hittas just där barn vistas. Händelserna väcker stark oro och ställer frågor om hur ett sådant problem kan uppstå. Vad får det för konsekvenser när narkotika allt oftare hittas i barnens fysiska miljö? Är det ett tecken på en större samhällsutveckling?

Uppmärksammade fynd

Ett av de mest uppmärksammade fallen inträffade nyligen när en fyraårig flicka i Huddinge, söder om Stockholm, hittade misstänkt narkotika på sin förskola och stoppade den i munnen. Narkotikan beslagtogs av polis och skickades på analys. Resultatet visade på Ketamin. Händelsen kunde ha fått allvarliga konsekvenser och visar tydligt hur utsatta barn kan vara när farliga ämnen hamnar i deras närmiljö. Föräldrar reagerade starkt, med rätta, och uttryckte både rädsla och ilska över att något sådant kunde ske.

Denna typ av händelse bryter mot den grundläggande trygghet som samhället förväntas erbjuda barn. Förskolor borde vara en säker plats. När narkotika förekommer där rubbas tilliten till systemet.

Upprepade incidenter i förskolemiljö

Tyvärr är inte fallet i Huddinge en isolerad händelse. På flera håll i Sverige har narkotika hittats i sandlådor, på gårdar och i anslutning till skolbyggnader. I vissa fall har personal upptäckt drogerna. I andra fall har barn själva hittat dem. Utredningar har ofta inletts för att försöka förstå hur detta kunnat ske. Att dessa incidenter upprepas tyder på att problemet kanske är mer omfattande än enskilda misstag eller olyckor. I stället kan det peka på brister i både övervakning och förebyggande arbete.

Kriminella nätverk och gömställen

En särskilt allvarlig aspekt är att barns miljöer ibland medvetet används som gömställen av kriminella. Ett annat uppmärksammat fall den senaste tiden handlar om en tonåring i västra Blekinge som åtalas för grovt narkotikabrott efter att ha hanterat stora mängder droger. Enligt åklagaren ska han ha tagit emot, förvarat och transporterat cirka 60 000 tramadoltabletter, som han fått via kontakter på chattar. En del av narkotikan hittades gömd i en lekstuga på en förskola. Den här gången var det en vaktmästare som upptäckte en låda och larmat polisen.

Detta, och flera andra exempel, visar att kriminella aktörer aktivt utnyttjar platser som anses säkra och osannolika att

kontrolleras. När sådana miljöer används i den illegala handeln blir barn indirekt en del av en farlig verklighet de inte har någon möjlighet att förstå eller skydda sig mot.

Ökad tillgänglighet och förändrat samhällsklimat

En möjlig förklaring till utvecklingen är att narkotika blivit mer lättillgängligt i samhället. Flera rapporter visar att unga människor idag har enklare tillgång till droger än tidigare, ofta via sociala medier eller lokala nätverk. Samtidigt har den organiserade brottsligheten blivit mer närvarande i vardagen. Rekrytering av unga sker i allt lägre åldrar. Gränsen mellan barns värld och kriminella miljöer blir alltmer otydlig. Dessbättre visar statistiken att antalet unga som använder narkotika minskar. Ett ljus av hopp i den övrigt mörka utvecklingen.

I samband med spaning i ett ärende i Sollentuna gömde det kriminella nätverket förpackningar med hasch under trappan i en förskola.

Förebyggande arbete och ansvar

Hur ska man förhindra att narkotikan tränger in i barnens miljö? Det finns bra exempel på förskolor och skolor där personal aktivt arbetar för att minska problemet. Lokalvårdare, lärare och annan personal har spelat en viktig roll i att upptäcka och ta bort farliga föremål. Ett bra exempel är en lokalvårdare i en Umeåskola som upptäckte narkotika gömd på en skola under sitt arbete. Han hittade bland annat droger gömda ovanför takplattor och larmade skolledningen, vilket bidrog till att problemet kunde hanteras. Lokalvårdare lyfts fram som särskilt viktiga eftersom de rör sig i hela skolmiljön och därför kan upptäcka sådant som andra vuxna missar. I Umeåfallet betonas vikten av samarbete mellan all skolpersonal och att det finns tydliga rutiner. Till exempel att inte röra fynd utan att kontakta rektor och polis.

Samarbete med polis och socialtjänst har också visat sig vara avgörande. Samtidigt finns det brister. Alla skolor har inte tillräckliga resurser eller tydliga rutiner för att hantera situationer där narkotika hittas. Det behövs mer strukturerat arbete och tydligare ansvarsfördelning.

Ett växande samhällsproblem?

Att narkotika förekommer i barns miljöer är inte bara ett lokalt problem. Det är sannolikt en spegling av en bredare samhällsutveckling. När droger blir mer synliga i det offentliga rummet ökar risken att även barn påverkas. Föräldrar och skolpersonal står inför en svår utmaning: att skydda barn i en verklighet där hoten inte längre är avlägsna, utan ibland finns i sandlådan eller precis utanför klassrumsdörren. Det är oerhört viktigt att

Glasburkar med färgglada etiketter och narkotika gömda i en sandlåda på ett dagis. Förpackningar med hasch under trappan i en förskola.

Tramadol hittades gömt i en lekstuga på en förskola.

dessa ökade problem möts av åtgärder. Förskolor och skolor, oavsett om de drivs i privat eller kommunal regi, behöver helt klart öka sina ansträngningar och sin kompetens.

Glöm den ”fula gubben”

Ibland har bilden av narkotikahandeln i barns närmiljöer präglats av en nästan stereotyp föreställning – med den ”fula gubben” som står vid skolgården och försöker locka barn att prova droger. Den moderna narkotikahandeln har förändrats i grunden. I stället för en synlig person på skolgården sker mycket av kontakten digitalt, via sociala medier, krypterade appar och nätverk där unga själva ofta är involverade.

Det är inte en tydlig ”främling” som närmar sig barnen. Ofta är det i stället äldre ungdomar, bekanta eller personer i samma område. Det gör problemet svårare att upptäcka och ännu svårare att prata om. Samtidigt visar flera händelser att narkotika inte bara når unga genom kontakt, utan också fysiskt tar sig in i deras miljöer. Detta förändrar också hur vi behöver tänka kring risker. I dagens samhälle är hotet mer diffust. Det finns inte alltid en tydlig person att peka ut, och det gör att vuxna riskerar att underskatta hur nära problemet faktiskt är.

Kanske är det därför dags att omvärdera denna gamla föreställning. Inte för att skrämma, utan för att förstå. För att kunna skydda barn behöver de som jobbar nära frågan en mer realistisk bild av hur narkotika sprids idag. En bild som inkluderar digitala kontakter, unga mellanhänder och miljöer som tidigare betraktats som trygga. Det ställer högre krav på vuxenvärlden att vara uppmärksam, närvarande och beredd att agera på nya sätt.

Samarbete är avgörande

Sammanfattningsvis finns det tydliga tecken på att narkotika i barns miljöer är ett växande problem. De upprepade incidenterna visar att det inte längre handlar om enstaka händelser, utan om ett mönster som kräver uppmärksamhet. För att vända utvecklingen krävs ett brett samarbete mellan skola, polis, socialtjänst och föräldrar. Det handlar inte bara om att reagera när något händer, utan om att arbeta förebyggande och långsiktigt. Barn har rätt till en trygg uppväxt. Att säkerställa att deras miljöer är fria från narkotika är inte bara en skolfråga. Det är ett ansvar för hela samhället.

Lennart Karlsson

Männen har haft en styrande roll i narkotikahandeln.

Tre män döms för att ha styrt narkotikahandel i Västerbotten

Tre män i 20-årsåldern har dömts till fleråriga fängelsestraff efter att ha byggt upp och drivit en omfattande narkotikaverksamhet i Västerbotten. Enligt domen har de haft en central och styrande roll i distributionen av narkotika i regionen.

Utredningen visar att männen hanterat stora mängder narkotika och ansvarat för både inköp, lagerhållning och försäljning. De ska även ha använt sig av krypterade kommunikationstjänster för att undvika upptäckt och för att styra verksamheten på distans. I organisationen har även yngre personer rekryterats för att utföra olika uppgifter, exempelvis leveranser.

Förutom grova narkotikabrott döms männen också för flera andra allvarliga brott, däribland utpressning och övergrepp i rättsak. Brottsligheten beskrivs som både omfattande och vinstdriven, och tingsrätten betonar att den haft stor påverkan på samhället i regionen. Domstolen lyfter också fram att verksamheten bedrivits under en längre tid och att de dömda haft ledande positioner. En av männen döms till åtta år fängelse, de andra två till sju års fängelse.

Källa: Sveriges Domstolar

Amfetamin i korvväska

Två män i 30-årsåldern har åtalats för grovt narkotikabrott efter att polisen hittat stora mängder narkotika i samband med en utredning i Jämtland. Fallet började när en av männen greps utanför en stormarknad i Östersund, vilket ledde till husrannsakan i hans bostad i Krokoms kommun. Där hittades bland annat 1 kilo amfetamin i en så kallad korvväska. Utöver amfetaminet anträffades även kokain, hasch och kontanter.

Polisen upptäckte även att den andra mannen, som är bosatt i Östersunds kommun, hade både narkotika och pengar hemma hos sig – men framför allt stora mängder märkeskläder och utrustning till ett värde av runt 167 000 kronor. Åklagaren misstänker att dessa inköp finansierats med pengar från narkotikaförsäljning.

Enligt åtalet ska de båda männen ha samarbetat och rest till Stockholm vid flera tillfällen för att köpa narkotika. Verksamheten misstänks ha pågått under 2025 och innefattar både

En större mängd amfetamin anträffades i en korvväska.

större och mindre partier droger. I förhör erkänner den ena mannen brott, medan den andra endast medger eget bruk och förnekar att han sålt narkotika.

Källa: SVT

Stora mängder 3-CMC smugglades.

Gick till polisen av rädsla – nu åtalas tre i stor knarkhärva

En man i 30-årsåldern i Skåne valde att själv uppsöka polisen i Malmö efter att ha blivit hotad till livet. Han berättade då att han varit inblandad i omfattande narkotikatransporter, vilket blev startskottet för en större utredning som nu lett till att tre personer åtalas för synnerligen grovt narkotikabrott.

Mannen uppgav att han, efter egna missbruksproblem, kontaktat en bekant för att tjäna pengar och därefter börjat transportera stora mängder drogen 3-CMC mellan Skåne och Uppsala. Situationen eskalera-

de när han fick en narkotikaskuld och hotades av personen han arbetat för.

Hans uppgifter ledde till att polisen kunde koppla verksamheten till ett redan känt kriminellt nätverk. Enligt åtalet ska de inblandade ha hanterat och transporterat mellan 60 och 105 kilo kristall samt mindre mängder kokain. En av de åtalade misstänks också för försök till grov utpressning.

Mannen som anmälde sig själv erkänner grovt narkotikabrott. De två andra åtalade nekar till brott.

Källa: SVT

Framgångsrikt arbete mot öppna drogsccener i Stockholm

Antalet öppna drogsccener i Stockholms län fortsätter att minska och utvecklingen har nu varit positiv i fyra år i rad. Enligt den senaste kartläggningen finns det i dag 34 sådana platser, vilket är en minskning med åtta jämfört med året innan. Samtidigt har drogsccenerna blivit mindre till ytan, vilket tyder på att den öppna narkotikahandeln pressas tillbaka.

Sedan det regionala samarbetet startade för fyra år sedan har antalet öppna drogsccener nästan halverats. Under det senaste året har nio platser försvunnit

medan en ny tillkommit, och idag finns dessa miljöer i fem av länets kommuner.

Öppna drogsccener är ofta kopplade till både våldsbrott och rekrytering av unga till kriminalitet, vilket gör dem särskilt prioriterade att bekämpa. Samtidigt betonar myndigheterna att problemet inte försvinner helt. När öppna platser stängs kan handeln i stället flytta till andra arenor, exempelvis digitala kanaler eller krogmiljöer.

Källa: Länsstyrelsen Stockholm

Bakom nedgången ligger framgångsrikt samarbete mellan polis och andra aktörer.

72-årig kvinna döms för narkotikabrott i Norrbotten

En 72-årig kvinna i östra Norrbotten har dömts till åtta månaders fängelse efter att ha sålt narkotika och förvarat både drog-

er och pengar i sitt hem. Fallet uppdagades efter att polisen genomfört husrannsakingar vid två tillfällen under förra året. Då hittades över tusen narkotikaklassade tabletter, cannabis samt kontanter, bland annat i fickan på kvinnans morgonrock.

Vid det första tillslaget upptäcktes närmare 5 000 kronor i morgonrocken, och ytterligare pengar fanns i en handväska. Kvinnan har nekat till brott och uppgett att hon inte känt till narkotikan, samt att personer med missbruksproblem vistats i hennes hem. Hon hänvisade även till sin nedsatta syn som en förklaring till att hon inte uppmärksammat vad som fanns i bostaden. Domstolen ansåg dock att bevisningen var tillräcklig och slog fast att delar av narkotikan varit avsedd för försäljning, samt att kvinnan också sålt mindre mängder cannabis. Trots att hon bedöms vara i behov av stöd och vårdinsatser ansågs brotten så allvarliga att påföljden blev fängelse.

Pengar för såld narkotika anträffades i kvinnans morgonrock.

Källa: SVT

Ostraffad hantverkare misstänks förvarat narkotika värd 37 miljoner

En tidigare ostraffad hantverkare i 40-årsåldern åtalas misstänkt för att ha hanterat mycket stora mängder narkotika i en villa utanför Göteborg. Enligt utredningen hittade polisen över 140 kilo cannabis och omkring 22 kilo kokain vid en husrannsakan med ett uppskattat gatuvärde på cirka 37 miljoner kronor.

Mannen är inte tidigare känd av polisen. Han kunde dock kopplas till verksamheten bland annat genom hemlig kameraövervakning. En dold kamera

Narkotika göms ofta i skogen.

fångade honom upprepade gånger vid en avlägsen plats i skogen, vilket blev en viktig del av bevisningen.

Själv hävdar mannen att han inte haft någon ledande roll utan endast fungerat som kurir och att han blivit utnyttjad i sammanhanget. I samma mål åtalas även en kvinna i 30-årsåldern för medhjälp, men mannen har försökt ta på sig ansvaret och fria henne. Åklagaren menar dock att bevisningen även mot henne är stark.

Källa: GP/Aftonbladet

SPANSK POLIS AVSLÖJAR TUNNEL FÖR NARKOTIKASMUGGLING

Stora mängder narkotika har smugglats

Spansk polis har avslöjat en avancerad, labyrinthliknande tunnel mellan Marocko och den spanska enklaven Ceuta. Tunneln har använts för att smuggla stora mängder hasch till Europa. Tunneln är flera nivåer djup och utrustad med räls, kranar och andra system som gör transporten effektiv. Upptäckten är resultatet av en lång utredning som lett fram till beslag av över 17 ton hasch och cirka

Tunnelöppningen anträffades i en lagerbyggnad.

Foto: Europol

1,4 miljoner euro i kontanter samt 27 gripanden, inklusive misstänkta ledare för nätverket. Utredningen visar hur organiserade kriminella nätverk använder alltmer avancerade metoder för att föra in droger i Europa, där Spanien fungerar som en viktig inkörsport på grund av sitt läge nära Marocko.

Källa: Euronews

FOXTROT I FINLAND

Finsk polis ser allvarligt på utvecklingen

Finsk polis oroar sig över utvecklingen. Foto: Taina Sohlman – stock.adobe.com

Polisen i Finland utreder flera omfattande narkotikafall med kopplingar till det kriminella Foxtrot-nätverket. Nätverket misstänks försöka stärka sitt inflytande över narkotikahandeln i Finland, särskilt efter att rivaliserande aktörer har gripits.

Flera personer är misstänkta i utredningar, däribland två unga svenskar som sitter häktade i Helsingfors. De misstänks för grova narkotikabrott och anses ha haft en central roll i verksamheten. Polisen beskriver fallet som en del av en större utveckling där internationella kriminella nätverk etablerar sig på den finländska narkotikamarknaden.

Utredningen visar hur konkurrensen mellan olika nätverk leder till förändringar i maktbalansen inom den organiserade brottsligheten. Myndigheterna ser också tecken på att våldsamma metoder och strukturer från andra länder sprids till Finland i takt med att dessa nätverk växer i inflytande.

Källa: YLE

ARGENTINSK LÄKARE DÖD AV ÖVERDOS

Utredningen avslöjar narkotikastölder av vårdpersonal

En 31-årig narkosläkare hittades död av en misstänkt överdos i sin lägenhet i Buenos Aires. I lägenheten upptäckte polisen medicinsk utrustning och starka narkosmedel som normalt bara används inom sjukvården. Utredningen visar att läkemedel som propofol och fentanyl misstänks ha stulits från ett sjukhus och använts vid hemliga fester där deltagare frivilligt tagit drogerna i så kallade "kontrollerade" upplevelser. Dessa sammankomster organiseras, enligt misstankar, av personer inom vården. Polisen kopplar dödsfallet till ett större nätverk av vårdanställda som misstänks ha stulit och spridit narkosmedel. Flera personer utreds och vissa åtalas. Myndigheterna granskar nu hur sjukhus hanterar och skyddar känsliga läkemedel.

Källa: Buenos Aires Times

Utredningen avslöjar omfattande stölder av vårdpersonal.

Foto: ChatGPT

VAPEN FRÅN BALKAN OCH TURKIET BYTS MOT NARKOTIKA

Samarbete mellan polisen i Spanien, Grekland och Bulgarien

Polis i Grekland, Spanien och Bulgarien har slagit till mot ett turkiskt lett kriminellt nätverk som bytt vapen mot cannabis. Nätverket smugglade skjutvapen från Turkiet och västra Balkan in i EU, där de användes som betalning i narkotikahandel, särskilt med cannabis från Spanien. Utredningen visar att vapnen ofta är så kallade hybridvapen, som är svåra att spåra, och att de bidragit till ökad beväpning och våld bland kriminella grupper i Europa.

Den huvudmisstänkte, en turkisk man med uppehållstillstånd i Grekland, misstänks ha koordinerat både vapen-

smuggling och narkotikahandel. Totalt greps 21 personer i insatsen, och polisen beslagtogs stora mängder cannabis och

I ärendet har vapen från Balkan och Turkiet tagits i beslag. **Foto: Grekisk polis**

hasch samt flera vapen. Nätverket har haft en organiserad struktur där vapen transporterades i fordon med dolda utrymmen till Spanien, medan cannabis fördes vidare till länder som Grekland och Turkiet där det sålts till högre priser. Ärendet visar hur internationella kriminella nätverk kombinerar vapen- och narkotikahandel mellan flera länder.

Källa: Ekathimerini News

KVINNLIG NARKOTIKABOSS GRIPEN I SPANIEN

Märkte sina sedelbuntar med hjärtan

Spansk polis har avslöjat ett omfattande narkotikanätverk i Madrid och gripit flera personer, däribland den misstänkta ledaren Paula Andrea. Hon försökte fly med över en miljon euro i kontanter i sin bil när tillslaget skedde, efter att ha blivit varnad om polisinsatsen. Vid tillslaget beslagtogs polisen över 3,4 ton kokain, vapen och annan avancerad utrustning. Nätverket har arbetat som en slags "transporttjänst" åt andra smugglare och organiserat leveranser från södra Spanien till Madrid, där drogerna förs vidare i kedjan.

Det som väckt särskild uppmärksamhet är pengarna som hittades hos ledaren. Buntar av sedlar som var vakuumpförpackade och dekorerade med hjärtan, smileys och andra positiva budskap. Utredningen visar att gruppen har arbetat länge och använt avancerade metoder för att undvika upptäckt, bland annat genom att klä ut sig till byggarbetare och transportera både droger och vapen i fordon med dolda utrymmen. Flera personer har häktats och polisen fortsätter utreda både pengaflöden och internationella kopplingar.

Den kvinnliga narkotikabossen märkte sina sedelbuntar med hjärtan. **Foto: Spansk polis**

Källa: El País

FURANYLFENTANYL I VAPES

Malaysisk polis gör stort tillslag

Polisen i Malaysia har genomfört en omfattande insats, främst i Kuala Lumpur, och avslöjat att e-cigarettor säljs med den farliga syntetiska drogen furanylfentanyl. Under operationen beslagtogs polisen stora mängder narkotika, bland annat cirka 18,5 kilo av den aktuella substansen, tillsammans med annan utrustning kopplad till distributionen. Flera personer har gripits misstänkta för inblandning i handeln.

Myndigheterna har samtidigt genomfört kontroller av över tusen vape-butiker runt om i landet och upptäckt att många bryter mot lagar och regler. Fallet väcker stor oro eftersom det visar hur nya distributionssätt, som e-cigarettor, används för att sprida mycket farliga droger på ett sätt som kan vara

Fentanyl i vapes oroar polisen i Malaysia.

Foto: Malaysisk polis

svårt att upptäcka. Utredningen pekar på att narkotikahandeln anpassar sig snabbt och använder moderna produkter för att nå fler användare, vilket gör arbetet svårare för både polis och hälsomyndigheter.

Källa: Chanel News Asia

Besök gärna DEA:s museum i Washington DC

– men se till att komma ihåg passet

Om ni har vägarna förbi Washington DC och Pentagon så ska ni inte missa ett besök på DEA:s museum. Den som är intresserad av narkotikafrågan kommer inte att bli besviken.

Lär dig mer om DEA

DEA:s museum i Washington DC är ett spännande besöksmål för den som vill lära sig mer om kampen mot narkotika och dess påverkan på samhället. Museet erbjuder interaktiva utställningar, historiska föremål och berättelser om hur DEA arbetar både nationellt och internationellt. Här får besökare en unik inblick i myndighetens historia och olika insatser, vilket ger både tankeställare och nya perspektiv på narkotikaproblematiken. Museet är inte så stort men väl disponerat. Inne i museet finns också en presentbutik där man kan köpa små souvenirer med DEA:s logga.

Många av föremålen har en touch av det typiskt amerikanska.

Glöm inte passet

Artikelförfattaren, tillsammans med SNPF:s ordförande, passade på att göra en utflykt till museet som ligger inrymt i DEA:s federala byggnad och huvudkontor. Det är fritt för vem som helst att besöka, även utländska besökare. Men de senare måste kunna uppvisa pass. En detalj som vi inte hade riktigt koll på. Det blev helt enkelt en retur tillbaka till hotellet och hämta passen. Samtidigt är det spännande i sig att åka tunnelbana i Washington så ingen nöd gick på oss. När vi väl kom in på museet så visade det sig definitivt vara värt besväret.

Typiskt amerikanskt

Många av museets föremål har en touch av det typiskt amerikanska. Där finns vrakdelar från flygplan, brända vapen och bilder på tillfångatagna kartelledare. Bland museets mest omtalade föremål finns även Pablo Escobars dödsmask. Pablo Escobar var en av världens mest kända narkotikabaroner och ledare för Medellínkartellen i Colombia. Efter hans död, den 2 december 1993, spreds många bilder och berättelser om hans sista timmar. En av de mest omtalade sakerna är hans så kallade dödsmask. Historiskt har dödsmasker använts för kungar, konstnärer och historiska personer. I Escobars fall har det cirkulerat uppgifter om att dödsmasken skapades efter att han skjutits ihjäl på ett tak i Medellín.

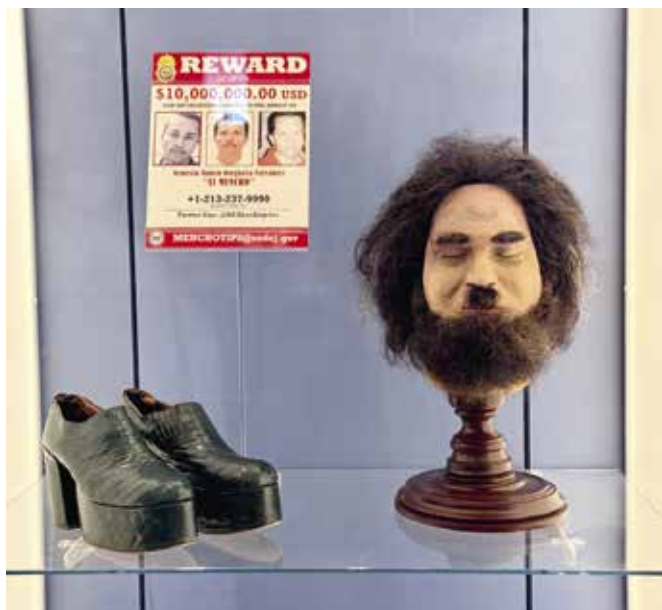
Det finns dock osäkerhet kring om dödsmasken verkligen är äkta eller om den skapades senare som ett samlarobjekt kopplat till hans mytomspunna liv. Många föremål som kopplas till Escobar har blivit värdefulla bland samlare och personer som intresserar sig för kriminalhistoria.

Pablo Escobars liv och död har fortsatt att fascinera människor världen över genom dokumentärer, böcker och tv-serier. Hans historia ses både som ett exempel på enorm makt och rikedom, men också på våldet och lidandet som narkotikahandeln orsakade i Colombia under 1980- och 1990-talet.

Gripande utställning

En av de mest berörande delarna av museet är utställningen *Faces of Fentanyl*. Här visas fotografier och minnessaker av personer som förlorat livet till följd av den pågående opioidkrisen.

Enligt den amerikanska folkhälsomyndigheten, CDC, började dödsfallen kopplade till syntetiska opioider, främst fentanyl, öka snabbt omkring 2013. År 2017 registrerades över 28 000 dödsfall relaterade till fentanyl. Därefter fortsatte utvecklingen uppåt och nådde rekordnivåer under pandemin. År 2023 dog cirka 72 776 människor i USA av överdoser som involverade syntetiska opioider som fentanyl. Det motsvarar nästan 200 dödsfall varje dag. CDC uppskattar dessutom att nästan

Bland museets mest omtalade föremål finns även Pablo Escobars dödsmask.

Den mest gripande delen av utställningen är bilderna på alla unga som dött av fentanylöverdoser.

80 000 människor dog av opioidrelaterade överdoser totalt under samma år.

Totalt beräknas mer än 450 000 amerikaner ha dött av syntetiska opioider under det senaste decenniet. Reuters rapporterade 2025 att fentanyl fortfarande är den främsta orsaken bakom USA:s överdoskris, även om dödstaten nu börjat minska något. Dessa siffror är nästan helt omöjliga att ta in. Därför blir denna utställning ett sätt att greppa det ofattbara.

Varje bild berättar en unik och tragisk historia. Utställningen är en stark påminnelse om hur allvarliga konsekvenser fentanylmissbruk kan få för individer och deras familjer. Den ger ett ansikte åt statistiken bakom krisen. Besökare får möjlighet att reflektera över den mänskliga sidan av narkotikaproblematiken och den påverkan den har på samhället i stort. Denna del av museet gör hela behållningen av besöket.

En lärande del för unga

Den särskilda ungdomsavdelningen är ett tydligt exempel på hur utbildning kan användas som ett verktyg för att förebygga drogmissbruk.

I denna del av museet får barn och ungdomar lära sig om hur narkotika påverkar kroppen, hur beroende kan uppstå och vilka konsekvenser droger kan få, både för individen och samhället. Informationen presenteras på ett pedagogiskt och engagerande sätt, ofta med interaktiva inslag som gör det lättare att förstå och ta till sig budskapet.

Det som gör satsningen särskilt värdefull är att den riktar sig till unga i ett tidigt skede. Genom att ge dem kunskap innan de eventuellt möter droger i verkliga livet, stärker man deras för-

måga att fatta informerade och självständiga beslut. Det bidrar också till att bryta myter och minska nyfikenhet som annars kan leda till riskfyllda val.

Imponerande utbud på gratis informationsmaterial

En annan stark del av museets arbete är att besökare får ta med sig gratis informationsmaterial om olika droger. Det gör att lärandet inte stannar vid själva besöket, utan kan fortsätta hemma, i skolan eller tillsammans med vänner och familj. Materialet beskriver tydligt hur olika droger påverkar kroppen och hjärnan, vilka risker som finns och vilka konsekvenser ett missbruk kan få. Genom att informationen är lättillgänglig och konkret blir det enklare för människor att förstå allvaret och känna igen varningssignaler.

Att materialet är gratis är också viktigt, eftersom det gör kunskapen tillgänglig för alla oavsett bakgrund. Det sänker tröskeln för att ta del av viktig information och uppmuntrar fler att sprida den vidare. Sammantaget bidrar detta till ett mer långsiktigt förebyggande arbete. När människor får med sig tydlig och pålitlig kunskap hem ökar chanserna att de fattar mer medvetna beslut och kan hjälpa andra att göra detsamma.

Sammantaget visar DEA:s museum hur viktigt det är att kombinera information med förebyggande arbete och tillgänglig utbildning. Genom att nå unga på ett tydligt och engagerande sätt skapar man bättre förutsättningar för ett tryggare och mer medvetet samhälle.

Lennart Karlsson

Fakta om DEA

– Drug Enforcement Administration:

DEA är: en federal myndighet i USA, under justitiedepartementet, som etablerades 1973 för att bekämpa narkotikahandel och -missbruk.

DEA arbetar med att: stoppa smuggling av narkotika, utreda kriminella narkotikanätverk, samarbeta med polis och myndigheter i andra länder, kontrollera vissa läkemedel och kemiska ämnen och samlar information om narkotikabrott.

DEA:s arbete internationellt: DEA har kontor och samarbeten i många länder för att bekämpa internationell narkotikahandel. De samarbetar bland annat med polis och tullmyndigheter världen över. Vårt närmaste DEA-kontor finns i Köpenhamn.

Forskare avslöjar brister om

harm reduction

för steroidmissbrukare

Anabola steroider används flitigt världen över i kroppsbyggar- och fitnesssammanhang eller för att helt enkelt öka välbefinnandet. Denna typ av substansmissbruk är bevisligen förknippat med många mer eller mindre allvarliga skador. Men ändå fungerar inte samhällets åtgärder för att minska drogrelaterade skador av steroidmissbruk på samma sätt för som för narkotikamissbruk. Detta belyses i en ny australiensisk forskningsrapport – *What anabolic androgenic steroids reveal about the limits of current harm reduction models*. Forskare på universitetet i Queensland menar att det helt enkelt beror på att steroidanvändning inte ser ut som annan droganvändning.

Harm reduction har sedan årtionden utformats för att bland annat motverka de mest akuta farorna med narkotikanvändning, såsom överdosering. Men med anabola steroider tenderar symtomen att utvecklas långsamt och ge långvariga skador på organ som hjärta, lever och njurar. Steroidanvändare är oftast strukturerade och målinriktade och följer planerade kurer som sträcker sig över flera månader för att bygga muskler och förbättra utseendet och välmåendet. De flesta ser sig inte som drogmisbrukare utan personer som strävar mot hälsofrämjande och estetiska mål. Denna obalans innebär att hälso- och sjukvården ofta missar de verkliga farorna för kroppsliga fysiska och psykiska skador som AAS-användare utsätter sig för, liksom risker förknippade med injicering av preparaten. I ett tidigare forskningsprojekt i Queensland fann man att anabola steroider på den illegala marknaden oftast är illegalt tillverkade i osterila miljöer och en hög andel av de undersökta preparaten var kontaminerade med tungmetaller.

Användning av anabola steroider är ett växande hot mot folkhälsan, skriver forskarna, och i Australien är det olagligt att använda anabola steroider utan recept. Många användare uppfattar orala steroider som säkrare än injektionspreparat, men i realiteten kan de medföra ännu större risker på grund av levertoxicitet.

En nödvändig utveckling av skademinskningen skulle enligt forskarna kunna innefatta digitala program för säkrare injektioner, dosering och övervakning av det egna hälsotillståndet. Vårdpersonal behöver utbildas för att lära sig känna igen olika tecken på steroidanvändning. Harm reduction behöver således anpassas till de olika sätt på vilka människor använder olika substanser. Att lära sig känna igen olika typer av droganvändning, inklusive sådana preparat som används för förbättring

av utseendet snarare än berusning, kan vara en av framtidens stora utmaningar för att värna om folkhälsan.

AAS-missbruk och skadereducering i Sverige

Här i Sverige verkar man på ansvarigt håll vara väl medveten om att olaglig användning av anabola steroider pågår och av vissa anses det vara ett samhällsproblem. Men trots detta har man sedan 2021/2022 avvecklat de skadereducerande åtgärder som ändå har funnits gällande AAS-missbruk.

1992, samma år som dopningslagen infördes, öppnade Dopningjourens telefonlinje på initiativ av Folkhälsoinstitutet. Telefonerna bemannades av kunniga sjuksköterskor på Huddinge sjukhus som lämnade information till alla som anonymt hade frågor om anabola steroider, och de fungerade även som samtalsstöd och rådgivning till anhöriga och till personer med eget steroidmissbruk. Den populära telefonlinjen stängdes i mars 2022 på grund av resursbrist.

Socialstyrelsen utfärdar sedan länge nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende, men här har aldrig AAS-missbrukare inkluderats. I mitten av 1990-talet öppnade man på eget initiativ en dopningsmottagning i anslutning till Beroendemottagningen på Örebro sjukhus. Dit kunde AAS-användare från hela landet vända sig för att få adekvat vård och behandling. Åren omkring 2015 fanns långt gångna planer på att även starta ett nationellt kompetensutvecklingsprojekt för dopningsproblematik (läs AAS-problematik) med stöd från Socialdepartementet. Man planerade också att utöka antalet AAS-mottagningar i Sverige, men sedan ett par drivande personer i projektet pensionerat sig 2018 gick luften ur och planerna inklusive Dopningsmottagningen i Örebro lades ner 2021.

Ett annat harm reduction-område är sprututbytesprogrammen som i Sverige inte är designade för AAS-missbrukare som injicerar. Det brister i samsyn mellan mottagningarna och alla välkomnar inte denna kategori besökare att byta sprutor och kanyler eller ta del av andra hjälpåtgärder i avsikt att förhindra blodsmitta.

De brister i skadereducerande åtgärder för missbrukare av anabola steroider som forskarna "Down under" pekade på, är påfallande snarlika de vi ser i Sverige. Vad krävs för att detta växande och skadliga missbruksproblem ska få samma status som de klassiska berusningsdrogerna har?

Gunnar Hermansson

Tullverket

– den lilla myndigheten med stor kostym

De flesta i vårt land vet att vi har ett tullverk. En del har en bredare och djupare insyn i verksamheten, men långt ifrån alla vet egentligen vad Tullverket gör och kan.

Vi backar bandet

Men låt oss börja denna resa genom att backa bandet 17 år tillbaka i tiden. Då stod jag, knappt torr bakom öronen och fortfarande hår på huvudet, utanför Tullverkets regionkontor i Malmö. Jag skulle bli ”tullare”. Trots att jag kom från en nästan tioårig tjänstgöring hos dåvarande Polismyndigheten i Skåne hade jag rätt dålig koll på vad Tullverket egentligen var för myndighet. Min barndom på 80-talet präglades bland annat av *Solstollarna*. Där fanns det en figur som i efternamn hette Gömstedt och som var tullare. Iförd någon slags grå / brun tulloverall och båtmössa blev denna figur någonstans det jag förknippade med Tullverket. Föga smickrande kan jag ärligt medge så här i efterhand.

Och ja, hade jag fått en krona för varenda gång någon kläckt Gömstedts bevingade ord: ”tull, tull” hade jag förmodligen varit betydligt rikare idag. Lyckligtvis är skaran av människor som kommer ihåg *Solstollarna* betydligt färre idag. Vart fall de som ger sig ut på en resa och återvänder till landet, lagom salongsberusade och samlar mod till sig att säga just: ”tull, tull” till en stackars tjänsteman i något tullfilter. Nåväl, där stod jag vart fall och blickade mot Tullverkets kontor. På väg in i en resa för egen del, men också för myndighetens del. Visst, 17 år i sig är kanske inte så många år i jämförelse med äldre kollegor som varit i verket närmare 40 år. Respekt åt dessa individer som hängivit sig åt uppdrag under så många år. Det har hänt väldigt mycket i Tullverket under 17 år och jag kan lova att det kommer hända ännu mer de kommande åren.

Tullens historia

Nog om mig. Vi backar bandet ännu längre, nämligen till år 1636. Då fick tullen en fastare form genom Axel Oxenstierna-reformer. Tullverket skådade dagens ljus. Fast just ”tull” är ett betydligt äldre begrepp och även ett viktigt begrepp. Avgifter i form av tull har historisk varit betydelsefullt för samhällen. Det är bland annat genom dessa avgifter som olika regenter med olika namn och titlar samlat in pengar till samhällskassan. Eller till sina egna kassor för den delen. De gamla tulltjänstemännen omnämns bland annat i bibeln. Är det därför kanske kollegor glirar en när man inte varit på kontoret under ett par dagar. Att man är som gud. Alla pratar om mig, men ingen har sett mig. Oklart? En sak är dock säker, så länge världssamfundet haft tullar så har det smugglats varor. Det har funnits en solklar koppling mellan tullavgifter och smuggling av varor. De varor som man behövt betala tull för har också börjat smugglats. Det har i sig inte spelat någon roll vilken vara det handlar om. Incitamentet har alltid varit pengar. Känns det igen?

Tullarna på kontrollavdelningen arbetar i ur och skur.

Foto: Tullverket/Mette Ottosson

Tullen i modern tid

Låt oss lämna historien och vända blicken åter mot modern tid. Vad gör då Tullverket och vad är Tullverkets uppdrag? Att leta efter någon som tagit med sig en flaska sprit för mycket kära vänner, det ägnar vi inte oss åt längre. Förvisso är alkoholen fortfarande en restriktionsvara och för att införseln ska vara legal ska vissa formkrav vara uppfyllda. Nä, kikar man in på Tullverkets hemsida har vi sammanfattat vårt uppdrag rätt begripligt. Vi ska arbeta för ett samhälle fritt från varor som hotar miljön eller människors hälsa och trygghet och där näringslivet konkurrerar på lika villkor. Vår målbild är att bara godkända varor ska passera vår gräns. Det är fint tycker jag. Det är ett viktigt uppdrag också. Vi kommer sannolikt inte rädda vår plan, men vi kommer vara med att bidra till att samhället blir, om en i mindre skala, en liten ljusare plats för oss att vistas i.

Narkotikan flödar

Narkotikan, som ni alla känner till, flödar in i landet. Det är ingen hemlighet. Vi har stora problem med narkotika och vad den skapar. Än så länge har jag inte funnit att något gott är sprunget ur narkotikan. Och låt oss inte gå in i en legaliseringsdebatt. Sverige AB ska aldrig stå som konkurrent till den organiserade brottsligheten och saluföra legal narkotika. Tack, men nej tack!

Låt oss istället prata om verksamhetsfrågor. Det är roligare.

Tullverket är en enrådsmyndighet som för närvarande leds av Johan Norrman. Han ikläder sig rollen som vår generaltulldirektör. Till sin hjälp att förvalta vårt uppdrag har han cirka 2 500 medansvariga i landet. Från Kiruna i norr till Trelleborg i söder. Vi har fyra nationellt styrda operativa avdelningar och ett knippe stödavdelningar. Om vi fokuserar på den operativa delen så består den i kontrollavdelningen, uppbördsavdelningen, underrättelseavdelningen och tullkriminalavdelningen. Varje avdelning är idag indelad i fyra områden. Kalla det regioner om ni så önskar. Syd, väst, öst och nord. Inom dessa regioner finner vi de respektive avdelningarnas enheter. Vi borrar oss igenom de olika avdelningarna var för sig så ska jag försöka ge er en inblick i dessa.

Kontrollavdelningen

Om vi börjar med kontrollavdelningen så sticker jag nu ut hakan och påstår att detta är ryggraden för vår verksamhet. Vi är förvisso en fiskal myndighet, men med brottsbekämpande verksamhet. Kollegorna på kontrollavdelningen är de som arbetar i yttre tjänst, i uniform. De arbetar veckans alla dagar, dygnets alla timmar, år in och år ut, i ur och skur och all annan typ av väderlek.

Det är kollegorna på kontrollavdelningen som utför det kontrollerande arbetet och även en del av det brottsbekämpande arbetet. Det är de som selekterar ur resenärer och fordon för tullkontroll. Det är de som visiterar timme ut och timme in, outtröttliga, för att finna restriktion och förbudsvaror. Narkotikan, vapen och den kriminella ekonomin står högst upp på agendan att finna.

Men inte nog med det. De utför även kontroller i hela varuflödet (vilket ska nämnas att Tullverket är den enda myndighet i Sverige som har koll på hela varuflödet) för att konstatera att det som förs in är rätt och riktigt och att korrekta avgifter tas ut. Jag brukar ibland jämföra mina kollegor i yttre tjänst med poliser i yttre tjänst. Tar vi bort denna kategori så ska vi ställa oss frågan vad vi har kvar och vem som ska utföra arbetet?

Tullverket och Polisen har olika grunduppdrag. Det vet jag. Men det finns en likhet. Med det sagt innebär det inte att alla

Tullen handhar det legala flödet av varor in och ut ur Sverige. Foto: Tullverket/Mette Ottosson

övriga är överflödiga. Absolut inte och tvärtom. Det vi alla håller på med är ett lagarbete. Alla är viktiga och fyller en viktig funktion. Men jag vill ändå lyfta denna personalkategori. Tack alla ni som orkar!

Uppbördsavdelningen

Vi har en uppbördsavdelning som mycket förenklat handhar det legala flödet av varor in och ut ur Sverige. Dessa individer har stenkoll på vårt varuflöde och kan allt om import och export. Skulle vårt verk någon gång, mot förmodan, behöva rationaliseras, ja, då är det uppbördsavdelningen som kommer stå kvar. Uppbördsavdelningen är de, om ni minns det historiska nedslaget, som ser till att avgifter tas in till staten. De är viktiga för samhället! Uppbördsavdelningen upptäcker också många fel och kan syna företag och klä av dem på ett sätt som sällan skådats. De är numera också nyckelspelare i att försöka identifiera företag som bakom sin legala verksamhet döljer en mörk verklighet och hänför sig åt grova smuglingar och tullbrott.

Underrättelseavdelningen

Näst på tur står vår underrättelseavdelning. Namnet på avdelningen vittnar om deras ämnesområde. Skickliga tänkare och strateger kan jag lova. De spår i sina kulor och sätter upp fingret i vädret för att känna en riktning. Med andra ord, utan att på

Tullen har också fyrbenta kollegor.

Foto: Tullverket/Mette Ottosson

något sätt vara raljant, har de ett otroligt komplext uppdrag. En mängd information och antagande ska på något sätt kanaliseras och analyseras och i slutändan peka ut en riktning för oss övriga. Vart ska vi leta, vad ska vi leta efter, vem ska vi leta efter. När, hur och varför ska vi leta?

Tullkriminalavdelningen

Sist men inte minst har vi tullkriminalavdelningen. Den tillhör jag sedan ett par år tillbaka. Vi omhändertar bland annat de ärendena och de frihetsberövade som våra kollegor på kontrollavdelningen uppdragar. Vi förundersökningsleder brott av enkel beskaffenhet och vi för även talan i rätten med hjälp av våra tullåklagare (en sällsynt fågel i vår rättsordning). Tullåklagare är en särskild åklagare.

Finns två övriga sådana i Sverige. Det är JO och JK. Jo, jag tackar! Däremot jämfört med åklagare behöver tullåklagaren inte nödvändigtvis vara jurist i grunden utan förordnas arbetsuppgiften. Vad är det en tullåklagare gör som inte en förundersökningsledare gör hos oss? Tullåklagaren får, i vissa ärende där det är uppenbart bötesbrott, föra talan i rätten. Utöver det får funktionen utfärda strafföreläggande och beslut om att förverka beslag. En ordning som innebär att vi är effektiva i vårt ärendeflöde då vi inte behöver lämna över ärende till någon annan för att komma till avslut.

Sen har vi ett helt knippe med engagerade kollegor som utreder brotten. Allt från de ringa brotten till de grövsta. Vi har även en insatsverksamhet och till den kopplade spanare. Och låt oss för guds skull inte glömma alla som handhar de hemli-

ga tvångsmedlen. Och tekniker har vi det med som spår söker och säkrar bevis, allt från det digitala till det fysiska. Ett eget laboratorium kan vi också skryta med. Ett eget NFC in house!

Ingen glömd, hoppas jag.

Har jag glömt något eller någon? Förmodligen! Oaktat är ni alla viktiga i vårt maskineri för att vi ska få vardagen och framtiden att fungera. Vi är rätt vassa ändå som verk. Vi hanterar våra egna brott från ax till limpa. Vi har i stort sett samma funktioner som våra vänner på polisen, förutom vissa specialfunktioner så klart.

Vi har också en framtid framför oss som kommer bli otroligt spännande att följa. Vi växer antalsmässigt så det knakar. Snart är det dubbelbeläggning i klädskaåpen för att kunna välkomna nya kollegor som ska ta vid. Det sprutas ut ny lagstiftning som vi ska förhålla oss till, så vi också kan jaga våra motståndare med blåslampa.

Det jag skulle vilja avsluta med är att citera vår chef Johan Norrman. Han brukar prata om ”ständigt lite bättre”. Jag tycker han har rätt i sak. Allt vi gör kan vi göra lite bättre. Om vi vill. Och även när vi gör rätt bör vi fundera på om vi gjorde rätt. En så kallad double-

loop learning. Och när vi gör rätt, vågar göra rätt och bättre, så gynnas uppdragsgivaren. Och i slutet av dagen är det ju dem vi arbetar för.

Stay safe!

”

Vi är rätt vassa ändå som verk. Vi hanterar våra egna brott från ax till limpa.

Marcel Gabara
Chef för Tullverkets utredningsjour i region Syd

Har eller ska du flytta?

För att du inte ska missa någon viktig information, inbjudningar m.m. eller bli utan tidning, är det viktigt att vi har tillgång till din korrekta adress. Du ändrar enkelt själv genom att logga in på hemsidan: www.snpf.org. Gå in på "Mina sidor" och välj "Mina uppgifter". Tryck sedan på "Se dina fullständiga uppgifter i SNPF medlemsregister (ny flik)".

Här kan du även ändra din e-postadress och se om medlemsavgiften är betald.

Referat från intressant föreläsning:

Ärende Snowman och ärende Irish

Carl Johnsson, Felicia Lindén och Jessica Thasi från Tullkrim Syd höll en föreläsning på SNPF:s konferens i Karlstad. Föreläsningen handlade om två ärenden, Snowman och Irish, som tillsammans blev SNOISH.

Planerade jobben i krypterade chattar

Ärende Snowman började egentligen med två andra ärenden – Zoo och Scar.

Samtliga ärenden hade liknande organisationer med en ledning som planerade jobben i krypterade chattar. En nivå stod för insmugglandet av narkotika, en nivå hanterade lagerhållningen och en nivå förpackade om narkotikan. Därefter fanns ett transportled och slutligen mottagare. På ledningsnivå förekommer sällan konflikter mellan olika grupperingar. I stället förekommer ett visst samarbete där man kan låna kurirer av varandra när man får luckor i bemanningen. De konflikter som förekommer ligger längre ner i leden.

”Gröna” transportörer är viktigt

Det viktigaste för samtliga organisationer är att ha ”gröna” transportörer. Människor som inte förekommer med brott sedan tidigare och som inte väcker några misstankar. Det som iaktogs under arbetet med ärende Snowman, som påbörjades i maj 2024, var hur man inte bara transporterade narkotika i bilar. Kurirerna transporterade narkotika i såväl barnvagnar som med cykel. Det var uppemot 40 kilo per transport och det var tydligt att organisationen räknade med att tappa en del på vägen.

Lagerplatserna var ofta avsides men ändå i närhet till större städer. På den skånska landsbygden finns det gott om gårdar och lador som går att nyttja. Platser där det inte rör sig så mycket människor men där du ändå kan vara inne i närmsta större stad på en relativt kort tid.

Samarbete mellan Tullen och Polisen

Ansvar för utredningen delades upp mellan Polisen och Tullen, där Polisen fokuserade på mottagarna och Tullen jobbade mot leverantörerna och tillsammans i Snowman/Irish hade man totalt 59 frihetsberövade. Upplägget blev att man genom att hitta en kurir kunde följa denne till en lagerplats. Där kunde man sedan identifiera nya kurirer som man sen följde till nästa lagerplats och så vidare uppåt i kedjan mot personerna högt upp i hierarkin. Det visade sig att kurirerna ofta var ostraffade kvinnor i 20–25 års åldern. De hade jobb och var inte, som det ofta heter, kända av polis sen innan. I deras telefoner hittades en mängd bevis, bland annat har de tagit selfies som visat både platser och annat intressant för utredningen.

Fullpackad bil med cannabis

Tillslag i ärende Snowman kommer efter att span hittat två kvinnor i en hyrbil som är fullpackad med cannabis. De grips och även mottagaren som skulle ta emot narkotikan grips. I

Att putta ut äpplen på marken är en dålig idé om man har tänkt sälja dem.

bilen fanns 200 kilo cannabis som hämtats på en adress i Skåne. Narkotikabeslaget leder till uppstarten av ärende Irish. Spaningen i det ärendet ledde till en gård där spanarna kunde se en lastbil komma körandes. Från lasten så puttar man ut lådvis med granatäpplen rakt ut på marken, inte direkt ett förfarande som är lämpligt om man hade tänkt att sälja granatäpplen. Så att det bara är en täckmantel blev rätt uppenbart.

Det blir tillslag och de misstänkta flyr ut i natten, tätt följda av insatsstyrkan från Polisen. Så småningom hittar de en man liggandes i ett dike och en annan som försöker gömma sig i vegetationen. Mörkersikte är inte dumt att ha i mitten av oktober.

Pyjamasparty i skogen?

Ärendet fortsätter med spaning mot de inblandade och spanarna ser hur en grupp män från Bandidos går ut i skogen. En av dem är iklädd vad som ser ut att vara en dyr pyjamas, och ingenting av det här känns som att man är ute på en stärkande naturpromenad. Spanarna noterar hur länge männen är borta och försöker därefter räkna ut ungefär var männen kan ha varit. De följer försiktigt efter männen som leder dem till en gömma. Med hjälp av hemlig kameraövervakning hittar de till slut fram till en container där det anträffas 50 kilo kokain. I samband med efterföljande husrannsakan görs ett speciellt fynd. På en dataskärm anträffas ett klistermärke från Svenska Narkotikapolisförbundet. Det kanske är det som kallas för karma?

Långa fängelsestraff

Sammanlagt har det utdömts 213 år och 8 månader straff i huvudärendena plus de avknoppningar som följt. Ett stort antal individer har stoppats från att sälja, transportera och hantera narkotika och stora mängder narkotika har stoppats från att nå ut i samhället: Cirka 1 500 kilo cannabis, 64 kilo kokain och 26 kilo amfetamin plus heroin, tabletter och ammunition. Ett mycket lyckat arbete av både Tullverket och Polisen och en väldigt intressant föreläsning.

Victoria Dunros

Trotjänare tackas av och nya styrelsemedlemmar välkomnas

Kim Nilvall, Gill Eriksson och Lena Larsson tackades av. De kommer att vara saknade.

Nya styrelsemedlemmar från vänster till höger: Marcus Gustafsson, Elsa Edvardsson, Robin Nilsson och Johan Medelius.

Efter många år av engagemang, ansvar och omtanke har nu några av våra styrelsemedlemmar valt att lämna sina uppdrag. Kim Nilvall, Gill Eriksson och Lena Larsson tackades av på föreningens årsmöte. Svenska Narkotikapolisföreningen vill rikta ett varmt och innerligt tack för deras långa och trogna tjänst i föreningen. Genom sitt arbete i styrelsens har de bidragit med både klokskap, stabilitet och en genuin vilja att utveckla och stärka vår gemenskap. Deras insatser har satt tydliga avtryck och varit av stor betydelse för föreningens utveckling och trivsel.

Vi är djupt tacksamma för all tid, energi och hjärta som de har lagt ner, ofta i det tysta. Deras engagemang har inte bara burit verksamheten framåt, utan också inspirerat andra att bidra. Vi önskar dem allt gott framöver och hoppas att de fortsatt vill vara en del av föreningens gemenskap, nu i en annan roll. Stort tack för allt ni har gjort!

Vi är mycket glada över att få välkomna fyra nya styrelsemedlemmar till Svenska Narkotikapolisföreningen! Vid årsmötet invaldes Marcus Gustafsson från Tullverket region Öst; Elsa Edvardsson Polisen region Bergslagen; Robin Nilsson och Johan Medelius båda från Polisen region Väst.

Med nya perspektiv, idéer och energi kliver de in i sina uppdrag vid en spännande tid för vår verksamhet. Deras engagemang och vilja att bidra ger oss fina förutsättningar att fortsätta utvecklas och stärka det vi bygger tillsammans.

Att ta plats i en styrelse innebär både ansvar och möjligheter. Att påverka, lyssna och driva frågor framåt. Vi ser fram emot deras insatser och det avtryck de kommer att sätta, både i det stora och i det lilla. Tillsammans med övriga i styrelsen kommer de att vara med och forma nästa kapitel för föreningen. Föreningen hälsar er varmt välkomna och önskar er lycka till i era nya roller!

Nedräkning till konferensen 2027

Det ryktas att styrelsen redan har smugit i gång förberedelserna inför nästa års konferens och nej, det handlar inte om program, budget eller lokalbokningar ... utan om nyckelbanden.

Jajamän, nyckelbanden. Med största allvar (och möjligen en aning överdriven entusiasm) har det putsats, polrats och fingranskats. Glansen ska vara perfekt. Spännet ska klicka med exakt rätt känsla. Och färgmatchningen? Den diskuteras med en passion som annars

mest hör hemma i konstvärlden.

Det sägs att någon till och med har yttrat orden: "Det här kan bli vårt bästa nyckelband hittills." Så medan resten av världen kanske tänker att konferenser handlar om innehåll och möten, vet vi bättre. Det är detaljerna som gör det och ingen detalj är för liten för vår styrelse.

Vi ser med spänning (och lätt bländade ögon) fram emot resultatet i Göteborg den 16–18 april 2027.

Missa inte det.

Inga detaljer lämnas åt slumpan inför nästa års konferens i Göteborg.

Bok- recensioner

Av Åsa Dahlberg

Boktitel:
Den lyckligaste leken

Författare:
Björn Wiman

Förlag:
Norstedts

Det är januari 1977, och Ingemar Stenmark har just tagit sin tredje raka världscupseger. Det är riktig vinter för första

gången på flera år. Björn, 7 år, står i Hammarbybacken med sin pappa. Efter skilsmässan från Björns mamma träffas de inte så mycket, men just i kväll är han en trygg pappa som med en vadderad skidhandske tar emot liftankaret och sätter det på plats där Björn står på väg upp i backen.

Boken är en berättelse i en tid där alla som är födda på 50-, 60- eller 70-talet kan känna igen sig. Vi som åkte på miniskidor, halvmeterlånga plastbitar som spändes fast med remmar och som faktisk funkade okej. En tid när barnen släpptes vind

för våg med en nyckel runt halsen. Det är en berättelse om en far-son-relation som aldrig riktigt blev av. En bild av en föräldrageneration som aldrig vågade komma nära sina barn och som i sin tur gjorde precis tvärtom när de blev föräldrar.

Boken skildrar en passion för utförsåkning där faktiskt Björn och hans pappa kunde mötas. Det är en fin berättelse om skidåkning, historiska tillbakablickar och en liten inblick i klimatdebatten. I slutet måste man lägga ifrån sig boken en kort stund och torka tårarna innan man får uppleva ett vackert avslut.

Boktitel:
Ondskan söker sorgen

Författare:
Leif Appelgren

Förlag:
Lind & Co

Boken berör ett angeläget ämne nämligen brott mot äldre. Brott som tyvärr prioriteras bort och som sällan leder till åtal

eller fällande dom. Nästan två månader efter att Gretas man, Edvin, gått bort får hon ett telefonsamtal från en "vän" till maken som missat hans begravning. Får han komma förbi, dela några minnen av Edvin och beklaga sorgen? Greta har inte hjärta att säga nej, men någonting känns inte riktigt rätt. Det hon inte vet är att Franko, som han kallar sig, härjar som ett rovdjur bland äldre kvinnor i västra Stockholm. Hans metod är att läsa dödsannonser och nästla sig in hos nyblivna änkor för att slå deras liv i spillror.

Franko vet vilket tillvägagångssätt som är

framgångsrikt och han har med sig blommor, mat och vin. Värdesakerna säljs till en "svart" guldsmed, våldet ökar gradvis och en av kvinnorna mördas. Åklagaren, Mats Ljunggren, och polisens utredare arbetar intensivt för att identifiera vem Franko är och sakta men säkert dras nätet ihop.

Boken är spännande. Man blir både arg och upprörd ju längre in i boken man kommer. Det märks att författaren, en före detta åklagare, har god kunskap om rättsväsendet och att han trots det vågar dela ut viss kritik mot Åklagarmyndighetens utveckling.

Boktitel:
Det andra livet

Författare:
Daniel Alfredsson

Förlag:
Polaris

Boken är en spionroman som följer Helena. År 1971 är hon ung och gör en gruppresa till DDR där hon träffar en något äldre kille, som får henne att fotografe-

ra hemliga ritningar under täcknamnet "Vanja". Uppdraget får ett hastigt slut, då mannen som hon förälskat sig i måste resa tillbaka till fru och barn. Helena utbildar sig till bibliotekarie, träffar en alldeles vanlig svensk kille som hon får två barn med. Hon vågar aldrig berätta vad som hänt, och hoppas att aldrig någonsin bli påmind om det. Men det blir hon säkert, när telefonen ringer tio år senare, och snart är hon ute på fältet igen, trasslar in sig i lögnen inför maken och arbetskamrater.

Boken är en fantastisk spionhistoria som utspelar sig under ubåtsjakten i

Hårsfjärden 1982, där instängda ubåtar jagades med sjunkbomber. En jakt som pågick länge utan att man lyckades få upp någon. Det är olidligt spännande. Från att ena dagen hänga tvätt och steka falukorv till att andra dagen handla mat till fyra sovjetiska attackdykare och bli tvingad av sin "handledare" från 1971 att förse dem med mat, husrum och medicin. Samtidigt måste hon ljuga för sina närmaste.

Bokens styrka är att det är en fiktiv historia baserad på en verklig händelse. Researchen är bra med detaljer som man inte kände till.

Böcker som kan beställas från SNPF:s hemsida www.snpf.org

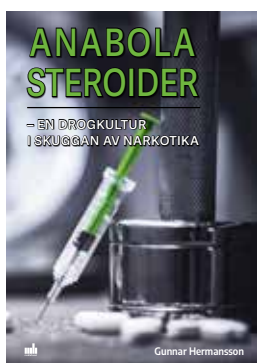
Narkotika, dopningsmedel och hälsofarliga varor *Upplaga 15.1 (ny version)*

Skriften *Narkotika, dopningsmedel och hälsofarliga varor* har sedan årtionden blivit en ofta anlitad referens för fakta i frågor om det aktuella svenska drogpanoramam. Den används i undervisning, vardagsarbete och som faktainformation.

Ett hundrafemtiofoton visar preparat, missbruksattiraljer, miljöer och skador.

Med denna sin femtonde upplaga (2025) når skriften upp i över 400 000 exemplar. Den har utgivits även på engelska, estniska, isländska och ryska.

Här beskrivs ett hundratal droger med: sammansättning, skadeverkningar, vanliga missbruksmönster, ruseffekt och russyntom.

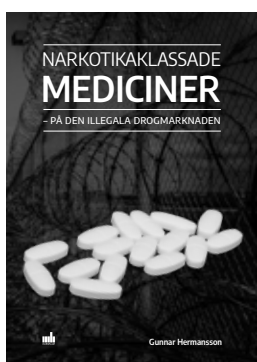
Anabola steroider – en drogkultur i skuggan av narkotika

I boken förmedlas saklig och bred information till dig som i vardagen berörs av frågor gällande dopning – eller mer korrekt uttryckt missbruk och illegal handel med anabola steroider och vissa andra preparat – en dold företeelse i samhället.

Del två tar upp preparaten och brukarna i AAS-kulturen. Vad är det man använder, hur används preparaten, vilka är AAS-användarna och varför riskerar man att utsätta sig för en mängd fysiska och psykiska skadeverkningar?

Den första delen belyser användningen av anabola steroider under senare hälften av 1900-talet – från dopingmedel inom idrotten till ett missbruk av potenta droger och en växande illegal preparatmarknad.

I den tredje delen beskrivs hur den illegala AAS-kulturen har utvecklats på 2000-talet med en dominerande internethandel och olaglig preparattillverkning. Ett flertal fallbeskrivningar tas upp.

Narkotikaklassade mediciner – på den illegala drogmarknaden

Läkemedelsdroger har sedan Rohypnol-perioden i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet tagit en allt större plats på den illegala drogmarknaden. Förutom bensodiazepiner har morfinlika opioider blivit alltmer eftertraktade och på senare år även amfetaminlika adhd-läkemedel.

Syftet med boken är att ge en bild av hur narkotikaklassade mediciner sedan mitten av 1900-talet på olika vägar har kommit in på den illegala narkotikamarknaden i Sverige. Den aktuella situationen beskrivs utförligt, bland annat genom kortare referat av olika autentiska händelser och ibland med bilder.

Logga in på narkotikautbildning.snpf.org och få tillgång till unikt material som ger dig bättre och fördjupade kunskaper inom narkotikaområdet.

Allt finns för fri nerladdning, för den som är medlem.

Stipendierutan

Följande stipendier har SNPF-medlemmar möjlighet att komma i åtnjutande av. Nomineringar och intresseanmälningar skall vara SNPF tillhanda senast den 1 februari varje år. Givarna utser därefter sina stipendiater och namnen tillkännages på SNPF:s årliga utbildningskonferenser.

InformationsMedias resestipendium

Styrelsen utser efter nominering en eller flera medlemmar som tilldelas stipendiet som är på 10 000 kronor.

SNPF:s stipendium för Årets Iakttagelse

Stipendiet tilldelas SNPF-medlem alternativt medlemmar som genom en vaken iakttagelse bidragit till ett viktigt eller avgörande ingripande mot narkotikahandling. Stipendiet är på 10 000 kronor per person, max 2 personer.

SNPF:s PTN-stipendium

Styrelsen utser varje år efter nominering en SNPF-medlem att medfölja någon från styrelsen till studiebesök hos nordisk PTN-sambandsman i Europa.

Övriga stipendier som delas ut på SNPF:s utbildningskonferens

Tullverkets stipendium

Årets narkotikabekämpare 10 000 kronor tilldelas tulltjänsteman för utmärkta insatser inom Tullverkets narkotikabekämpning.

Svenska Narkotikapolisförningens polisstipendium till Carl G.

Perssons minne

Stipendiet på 40 000 kronor går till en förtjänt polisman för att bereda honom eller henne möjligheter till studier och forskning i frågor som rör narkotikaproblem.

SNPF:s styrelse och Svenska Polisförbundet nominerar kandidater till stipendiet. Vi tar gärna emot era förslag till kandidat.

Resebidrag

Styrelsen utger resebidrag för enskild eller grupp varje verksamhetsår.

Medlemmar i SNPF har möjlighet att när som helst, efter ett års medlemskap, hos styrelsen ansöka om resebidrag för studieresa. Styrelsen beslutar om bidragen i samband med ordinarie styrelsemöte i september och mars.

Se villkor på hemsidan
www.snpf.org.

